

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXVIII Nr. 20

KETVIRTADIENIS. RUGSĖJO (SEPT.) 29, 1988

KAINA 25¢

Kasdien

Gal ir reikėtų, bet . . .
Nejaugi persimes į kitą?
Suo nusineš ant uodegos
Turėkime tai minty!

Gal ir reikėtų stalinizmo aukoms atminti paminklo Lietuvoje, nes, išties, tais žiauraus režimo metais buvo nukankinta bei į Sibirą iš-tremta daug nekaltų žmonių. Tačiau, o kaip gi buvo su buržuazinių nacionalistų aukomis? Kas nežino jų įsiutimo prieš tarybinės santvar-kos šalininkus ne tik nacių okupaci-jos metais, netgi ir pokario metais! Tenka tik pagalvoti, kiek žuvo žmonių nuo miškinų žaliukų kruvi-nų rankų!

Vienus prisiminti, o kitus pamirš-ti, būtų nei šis, nei tas. Būtų Lietuvoje vykusių klasių kovos istorijos iškraipymas!

Ne tik vietinė imigrantų naciona-listų lietuviškoji spauda, bet ir didžioji amerikietiška komercinė, ko nepiraiso apie įvykius taip Tarybų Sąjungoje, taip ir Tarybų Lietuvoje. Tarytum ten viskas virsta aukštyn kojomis.

Lietuvoje, pavyzdžiui, laisvai plevesuoja trispalvė vėliava, V. Kudirkos "Tautiškai giesmei" grįž-ta teisė tapti Lietuvos himnu, Vilniaus Vingio parke ir kitose miestų aikštėse susirinkusiems ora-toriai šūkauja, kaip kuris išmano, antistalininiai lozungai tampa die-nos tema. Tačiau kokių kančių ir kiek prakaito darbo liaudžiai reikė-jo Lietuvą iš karo griuvėsių pakel-ti — nesigirdi!

Nejaugi iš vieno ekстрыmo taip greitai pereinama į kitą?

Leninas sakė: mokykimės iš bur-žuazijos kas joje yra gero. Po ilgų dešimtmečių kietos stalinistinės diktatūros, kurios nemaža yra ra-gavusi ir lietuvių tauta, tarybi-niams žmonėms labiausiai reikėtų pasimokyti demokratijos.

Neginėjimu faktų yra, kad bur-žuazinė demokratija žmonėms lais-vės duoda tik tiek, kiek nekenkia valdančiosios klasės interesams. Socialistinė demokratija irgi turėtų duoti tik tiek, kiek nekenkia val-dančiosios darbo žmonių klasės interesams.

Lietuvos darbo liaudis tai žino, ir reakeinių nacionalistų lūkesčius šuo nusineš ant uodegos.

Kalbant apie pas mus vykstan-čius politinius įvykius, jie irgi įdomūs. Į prezidento postą demo-kratų ir republikonų kandidatai, pasitelkę armijas politikierių, run-giasi. Tačiau po rinkimų, kaip jau yra įprasta, ar nebus tik iš vieno butelio kamščio perdėjimas į kitą, sunku bepasakyti.

Republikonų kandidatas šūkauja, kad Amerika turi būti už "žvaigž-džių karų" programą, ir tarptauti-nėse derybose laikytis jėgos pozici-jų. Demokratų kandidatas bando

RESPUBLIKOS MIESTAI: PANEVĖŽYS ŠIANDIEN

V. Oiševskio nuotrauka

NEPAGRĖSTOS AMBICIJOS

Prieš kurį laiką „Tiesos“ dien-raštyje buvo atspausdintas T. Ven-clovos interviu „Amerikos balsui“, kurį jis davė sugrįžęs į Ameriką po apsilankymo Maskvoje. Lietu-voje jis nebuvo, nors galėjo čia atvažiuoti, niekas nedraudė. Šis mūsų tautietis gan painiai aiški-no, dėl ko neparo pamatyti po dešimt metų pertraukos savo gim-tinės, kai žmonės po 50 metų ir net gimę svetur lietuviai skuba pa-matyti tėvų bei protėvių žemę. Taigi kodėl?

Pasak T. Venclovos, ilgus metus Lietuvoje jį šmeižę ir, kol neatsi-prašysią, jis nekels čia kojos. Kai kurias Vilniaus redakcijas jau anksčiau yra pasiekęs T. Venclovos tokio pat pobūdžio laiškas, kuria-me minima ir šio komentaro au-toriaus pavardė. Kadangi mūsų klausytojams tas laiškas, matyt, nežinomas, pacituosiu ištrauką: „Šiomis dienomis mane pasiekė „Svyturyje“ išspausdintas V. Liauškos straipsnis „Apsisprendimo me-tas“, kuriame yra minima ir mano pavardė. Buvau pratęs matyti Lie-tuvos spaudoje dezinformaciją, liečiančią mano asmenį, bet man atrodė, kad tai reiškinys, tipiškas brežnevinės ir pobrežnevinės sta-gnacijos laikams. Šiandien, kaip

būti švelnesnis. Tuo tarpu trečioji politinė jėga, vadovaujama Jesse Jacksono, priklausanči demokratams, agituoja už reagonistinių konservatorių pašalinimą iš Baltųjų rūmų.

Kuo visa tai baigsis, priklausys nuo darbo liaudies aktyvaus daly-vavimo prezidento rinkimuose. Mes pažangiečiai esame integralinė darbo liaudies dalis, turėkime tą mintyse!

S. J. Jokubka

tvirtinama, tie laikai jau eina ar nuejo į praeitį. Viešumo epochoje tokių reiškinų neturėtų būti. Neslėpsiu nuo jūsų skaitytojų, kaip neslėpiu ir nuo biculių ame-rikiečių, kad į prasidėjusias Tarybų Sąjungoje ir Lietuvoje refor-mas žiūriu su tam tikra viltimi. Deja, Liauškos ir panašūs straipsniai tą viltį gerokai pakerta“.

Pažiūrėkim, kaip yra iš tikrųjų. Minėtame straipsnyje bei komen-taruose radijui apie karinių nusikal-tėlių užtarėjus Amerikoje teko ne kartą kalbėti apie T. Venclo-vos Čikagoje 1981 m. išėjusią kny-gą „Lietuva pasaulyje“ ir kai kurias jo smulkesnes publikacijas, — konkrečiai — apie jo straipsnį „Zydai ir lietuviai“. Pastarajame jis kalba apie „kolektyvinę mora-linę atsakomybę“ ir apie tai, kad „kiekviena nuodėmė sunkina vi-sos tautos ir kiekvieno nario są-žinę“. Nusikaltėliai ir jų aukos su-lyginami, kitaip tariant, taikomas juridinėje praktikoje žinomas senaties terminas. Betgi dar 1943 m. Teherano didžiųjų valstybių kon-ferencijoje buvo aiškiai pasakyta: nacistiniams nusikaltėliams sena-tis nebus taikoma, jie bus perse-kiojami iki gyvenimo galo. Tarybų Sąjunga šio principo laikosi šventai. Žymiai kebliau Vakarų šalyse ten dirbantiems juristams. Atvirai nacistinių nusikaltėlių, ži-noma, niekas negina, bet už tai kiek dejonų apie pažeidžiamas „žmogaus teises“... Kadangi yra ir lietuvių tautybės karinių nusikal-tėlių Vakaruose, tai T. Venclovos išvedžiojimai apie „kolektyvinę moralinę atsakomybę“ suteikia vil-tį ir jiems per visuomenės nuomo-nę paveikti teisingumo organus. Gyvenimas rodo, kad taip atsitin-ka, ir deportacijos bylos Amerikoje tęsiasi metų metus. Kas dėl to

Trumpai

— Darbo departamento praneši-mu, per pastaruosius devynis mė-nesius JAV nelegaliai dirbo 17,800 mažamečių. Į šį skaičių neįeina žemės ūkyje dirbančiųjų sezoninių darbus imigrantų mažamečiai.

— Lotynų Amerikos kairesniųjų pažiūrų profsąjungos paskelbė rug-sėjo 1-ąją dieną tarptautine taikos diena demonstracijoms, susirinki-mams bei mitingams už taiką pa-saulyje.

— Japonijos Yokosuka miesto tarybos 48 aldermanai kreipėsi į JAV prašydami, kad ji nesutinin-tų savo laivų į to miesto uostą, nes yra įtarimas, kad tuose laivuose būk tai esą branduolinių ginklų.

kaltas? Be kitų, ir neatsakingai, pa-viršutiniškai žiūrintys į savo pub-licistinį pašaukimą žmonės, tarp jų ir T. Venclova.

Pasakysiu dar. Matyt, niekados T. Venclova nepasizymėjo jautru-mu žmonių skausmui, jeigu gali mintyti šaltomis filosofinėmis ka-tegorijomis apie nacistinių nusikal-tėlių darbus. Beveik kiekvieno lietuvio šeimą palietė rudasis ma-ras. Palietė jis ir mano šeimą — 1943 m. pradžioje tarp keliasde-šimties lietuvių inteligentų, ku-riuos naciai išgrūdo į Stuthof'o koncentracijos stovyklą, buvo ir vienas mano artimųjų — Kauno universiteto studentas S. Kostka. Daug metų šeimoje ruseno vilties kibirkštelė — gal varant stovyk-los kalinius į Vakarus, liko gyvas? Deja... T. Venclovos šeimoje pa-rašų tragedijų gal ir nebuvo. Jam ir neskauda. Todėl jis ir vadina šmeižtu tiesos žodį.

V. Liauška

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS — 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Pažangiečius griovė, bet nesugriovė

JAV senosios kartos pažangieji lietuviai yra labai giliai įleidę savo šaknis į geruoju įsisavintą, ar sunkaus gyvenimo primestą antrąją tėvynę Ameriką. Jie šiam kraštui atidavė savo sveikatą, talentą, čia užaugino savo vaikus, nemaža jų išleido į šio krašto darbo žmonių kovos frontus veikti profsajungose, pažangiuosiuose šio krašto liaudies sąjudžiuose bei organizacijose, įsikūrė čia visam laikui gyventi savo senus kaulus atiduoti šiai žemei.

Senajai pažangiųjų lietuvių kartai buvo nelengva šioje žemėje įsikurti. Ne taip buvo, kaip po Antrojo pasaulinio karo ateivijai, kai ji čia rado darbininkų jau iškovotą pakenciamą algas, nedarbo kompensacijas, Social Security senatvės pensijas, daug kur darbovietėse sveikatos apdraudą ir pan.

Senajai pažangiųjų lietuvių kartai, atvykusiai čia pirm Pirmojo pasaulinio karo ar tuoj po karo, reikėjo grumtis drauge su Amerikos visa darbininkų klase streikuose, laikyti kovos egzaminus piketu linijose policijos nagaikų kapojamiems. Jiems reikėjo kovoti už profsajungų teises, prieš diskriminaciją darbe, demonstruoti su visu Amerikos proletariatu, kad valdančioji klasė išgirstų jų balsą, reikalaujantį darbo žmogui pakenciamos gyvenimo.

Nežiūrint, kad drauge su Amerikos darbo liaudimi pažangieji lietuviai drąsiai ir energingai nešė iškėlę kovos vėliavą, bet buvo ir išliko lietuviais: kūrė lietuviškas pažangias organizacijas, rėmė periodinę spaudą; ieškojo būdų šviesti ir rasti vietą darbininkų klasės kovų frontuose. Statė bei pirkosi namus su salėmis lietuviškai visuomeninei bei kultūrinei veiklai, saviveiklai, lietuviškiems pažangiesiems chorams, mokyklėlėms. Vargu ar bent vienos emigracijoje lietuvių politinės srovės taip puoselėjo meilę savo gimtajam kraštui kaip pažangieji lietuviai. Ypač jie sielojosi Lietuvos darbo liaudies bei jų brolių ir seselių likimu. Dar ir šiandien, nors pažangiųjų lietuvių visuomeninis judėjimas mažai emigraciją beveikia, bet kiek dar tebeveikia, meilė gimtajam kraštui ir jo žmonėms dar neužgesusi. Jie džiaugiasi kiekvienu Lietuvos darbo liaudies laimėjimu Tarybų santvarkos sąlygomis, atvėrusiomis kelią į socializmo viršūnes.

Yra posakis: "Bagotas dyvinasi, kaip biednas žyvinasi". Išties, pokarinės ateivijos, vadinamųjų dypukų, reakcinių nacionalistų suagituoti chuliganai kone viską darė, stengdamiesi sugriauti pažangiųjų lietuvių visuomeninį judėjimą: skundė valdžiai, gąsdino, piketavo, daužė langus, degutu tepiojo namų sienas, užpildinėjo gatvėse... "Vilnis" net turėjo užsimūryti langus, norėdama nuo tų chuliganų apsiginti. Pažangiųjų lietuvių judėjimo vis dėl to nesugebėjo sugriauti. Žinoma, padarė daug žalos.

Nors nuo to laiko praėjo trys dešimtmečiai, senatvė ir mirties gultinė pusėtinai išretino tiek jų, tiek ir pažangiečių gretas, bet pažangiųjų lietuvių kai kurios organizacijos dar tebegyvuoja. "Laisvė" užsidarė tik dabar "Vilnis" tebevilnyja visoje plačioje Amerikoje pažangiųjų lietuvių apgyventosiose vietovėse.

Nūdien, kai Tarybų Lietuvoje vyksta persitvarkymo (peristrokos) procesas, nežiūrint kiek Amerikoje pažangiųjų lietuvių bėra, ji sveikina ir linki, kad tas persitvarkymas nepersitemptų, ko pasigardžiuodami laukia vykstančiomis Lietuvoje demonstracijomis reakciniai nacionalistai čia Amerikoje.

TAUTOS ATMINTIS NEMARI

Laikas lyg upė be galo ir krašto, veržliai putojanti, alianti iš dabarties į praeitį. Jo tėkmė nusineša įvykių aidą, nugramzdina užmarštin skambius vardus, užkloja amžinybės dulkėmis datas ir skaičius. Tačiau žmogus nepailsdamas grumiasi su niokojančia laiko ranka. Stengiasi palikti savo kelyje neišdildomus ženklus, rankraščius, dienoraščius, knygas — užfiksuoti laiko bėgsimą. Tiems, kurie išeina iš mūsų tarpo, visada skiriamas paskutinis žodis, epitafija. Kad nė vienas gyvenimas be pedsako nepraeitų. Vienam žmogui atminti užtenka akmens su užrašu, o kitas reiškė savo tautai daug daugiau, jo atminimas, darbai, dvasinis palikimas domina ir

jaudina ateinančias kartas. Ir tam atminimui išsaugoti žmogus įkūrė muziejus. Būtent tokiam tikslui skirtas dabar Vilniuje atidarytas Rašytojų memorialinis muziejus. Dekingai tautiečiai įkurdino jį kiti restauruotose ištaingiuose rūmuose, kurie stovi prie Antakalnio gatvės ištaikų.

Muziejaus ekspozicija skirta jamžinti 26 rašytojų, gyvenusių ir dirbusių Vilniuje, atminimą. Tai — E. Gira, P. Širvyis, J. Paleckis, A. Zukauskas, A. Jonynas, B. Radvėvičius, K. Boruta, K. Korsakas, T. Tilvytis, O. Micijūtė, P. Vaičiūnas, A. Gričius ir kiti. Ištiesa plejada kūrėjų, tarp kurių ir mūsų literatūros klasikais. Nerasi lietuvių, kuris nebūtų skaitęs jų kūri-

TEISINIAI NESUSIPRATIMAI

Lietuvių išeivijoje yra nemažai žmonių, baigusiu teisės mokslus — dar prieš karą, Vytauto Didžiojo universitete Kaune ir vėliau, jau emigracijoje. Todėl, atrodytų, natūralu, kad teisiniais klausimais pasisakoma ir spaudoje. Aptariamos nuosavybės, testamentų sudarymo ir kitos problemos, kurios, emigracijai senėjant, darosi iš tikrųjų aktualios, neatidėliotinos. Savų teisininkų žodis praverčia ir nustatinėjant lietuviškųjų organizacijų kompetencijos ribas, kitaip tarus — reguliuojant visuomeninių gyvenimą. Visa tai suprantama, aišku, net pagirtina.

Tačiau yra dalykų, kurie išeivijoje jurisprudencijai neįkandami. O gal atvirkščiai — atrodo labai paprasti, neverti rimtesnio išsilinimo? Štai „Draugo“ dienraštis rašo apie tarybinių Pabaltijo respublikų teisinę padėtį. Laikraščio nuomone, tarptautinės teisės požiūriu tebegyvuoja ikikarinės Pabaltijo valstybės — Lietuva, Latvija, Estija. Jeigu kalbėtume apie Lietuvą, išeitų — tebesame be Vilniaus ir vienintelio uosto Klaipėdos. Tos pačios — „Tarptautinės teisės“ požiūriu, tiesa? Bet nė viename šiuolaikiniame emigraciniame leidinyje tokios apkarpytos Lietuvos žemėlapiu kažkodėl neteko matyti... Taigi de facto pripažįstame šiandienines Lietuvos sienas, de jure — nei! Kažkas čia ne taip. Straipsnyje pakartojamas ir senas melas apie tariamą Pabaltijo valstybių „okupaciją“ 1940 metais.

Pavyzdžiui, prisimenamas JAV valstybės sekretorius Henris Stimsonas, kuris 1932 metais atsiskakė pripažinti Japonijos teisę valdyti užkariautą Kinijos teritoriją. Ši „Stimsono doktrina“, anot laikraščio, vėliau buvo pritaikyta tarptautinėje teisėje. Kyla klausimas: kuo čia dėta Lietuva? Jeigu dalis

Praslinko pusantro dešimtmečio nuo tokio muziejaus įkūrimo idėjos iki jo įkurtuvų dienos. Per tą laiką nebuvo sėdima rankų sudėjus: 1972 metais įsteigtas Vilniaus rašytojų muziejus buvo įkurdintas P. Cvirkos gatvėje, buvusiam rašytojo Antano Venclovos bute. Šiuo adresu daugelį metų keliavo dokumentai, archyvai, knygos, išleistos pas mus ir užsienyje, asmeniniai rašytojų daiktai, kuriuos būsimoje ekspozicijoje dovanodavo rašytojų artimieji. Šiuo metu muziejaus fonduose — 70 tūkstančių eksponatų. Ypač didelę kolekciją sudaro rašytojų laišku. Nūnai šis kultūros raidą atspindintis žinių lobynas sistemintas, kad juo be vargo galėtų pasinaudoti tyrinėtojai. Muziejaus darbuotojų gretose, be bibliotekinių, istorikų, ir restauratorių. Jie restauravo dešimtis asmeninių rašytojų daiktų, kurie dabar puošia ekspoziciją. O ji išdėstyta tokiu principu — kiekvienam rašytojui skirtas ekspozicinis kambarys, atkuriantis jį menančios asmenybės kurybinę aplinką, supažindinantis su archyvu, fotoalbumais, dokumentais, rodančiais literatūrinis ryšius.

Mūsų kraštiečiai dabar gali būti ramūs: literatūrai nusipelnusių rašytojų atminimas bus išsaugotas. Vilniaus rašytojų memorialinis muziejus bus plečiamas. Pirmiausiai bus pastatytas priestatas, kuriame įsikurs masinių literatūros renginių salė ir fondų saugykla. Po remonto kaip muziejaus filialas duris atvers jau minėtas A. Venclovos memorialinis butas. Muziejui taipogi priklauso V. Mykoliaičio-Putino memorialinis butas Liepos 21-osios gatvėje, A. Puškino muziejus Markučiuose.

Vytautas Urbaitis

Kinijos, kaip žinome, buvo Japonijos samurajų užkariauta, tai Lietuvos kariuomenė 1940 metais nebuvo net nuginkluota. Tai ne viskas. Lietuvos „vaduotojai“ pamiršta svarbiausia: valdžia Liaudies vyriausybei buvo perduota, remiantis 1938 metų Lietuvos konstitucijos 97-uoju straipsniu, t. y. remiantis Pagrindiniu kiekvienos suverenios valstybės įstatymu.

Yra ir daugiau teisinių bei istorinių argumentų valstybinės valdžios Lietuvoje perimamumui paremti, bet ir iš pateiktų pavyzdžių matyti svarbiausioji, vyraujanti šiandien dešiniojoje emigracijoje tendencija — Lietuvos praeities ir dabarties tematikai suteikti vis tą patį niūrų antitarybinį atspalvį. Žinoma, čia negali būti nė kalbos apie teises, ar kitas mokslines kategorijas.

Susipažinus su publikacija „Draugo“ dienraštyje, kilo dar vienas, sakyčiau — etinis klausimas: ar turi moralinę teisę mus mokyti „Draugo“ dienraštis? O gal pilietinės ir kitos teisės Vakaruose, kaip sakoma — aukštumoje? Nieko panašaus! Tik neieškokime atsakymo į mūsų klausimą išeivijos dešiniojoje spaudoje. Astrios politinės, nacionalinės, socialinės problemos paprasčiausiai nutyliamos — parengimų ir balių išeivių salonuose aprašymai it lakas paslepia tikrovės nelygumus. Štai prieš mane pluoštas mūsų tautiečių laišku, kuriuose vienas ar kitaip nušviečiama tikroji, o ne paradinė vakarietiško gyvenimo pusė. Pacituosiu vieną iš jų. Rašo Petras Doniela iš Australijos: „Jau kelinti metai valstybės biudžetas sudaromas su didėjančiu deficitu. Skurdę gyvenančių žmonių skaičius didėja. Valdžia paskyrė 500 mln. dolerių šelpti jaunas šeimas, kurios yra su mažom pajamom, yra dirbusios vos po keletą metų ir dabar pateko į tikrą skurdą: neišgali mokėti aukštos nuomos už butą, vaikai blogai aprenkti... Bet ta suma yra per maža. Yra daugybė jaunų motinų, kurios vieną mažiuką nešasi maišiuke ant nugaros, o kitą vežasi vežimėlyje ir, norėdamos vieną dolerį per valandą uždirbti, vežioja reklaminius lapelius į laišku dėžutes...“

Tokių laišku mūsų pašte yra ir daugiau. Visų jų leitmotyvas vienas: kodėl turtingi Vakarų kraštai neužtikrina elementarių teisių į darbą, į butą, į normalų gyvenimą? Beje, Tarybų Lietuvoje, kurios, anot „Tarptautinės teisės“, kaip teigia „Draugas“, lyg ir nėra žemėlapyje, šios teisės yra seniai užtikrintos.

V. Liauška

PRIEŠ 715 METŲ

Aštuntojo dešimtmečio pradžioje Tarybų Lietuvoje buvo demonstruojamas pirmasis lietuviškas istorinis filmas „Herkus Mantas“, atvertęs vieną iš istorijos puslapių. Prieš žiūrovus, tarsi iš naujo atgimęs, iškilo sunkių prieštaravimų draskomas žmogus — Herkus Mantas. Jis pakerėtas vienos idėjos — bet kokia kaina išvaduoti tėvų žemę iš kryžiuočių jungo.

Herkus Mantas — istorinė asmenybė, vienas iš veikliausių prūsų ir vakarinių lietuvių sukilimo prieš kryžiuočius vadų. Siemet nuo jo žuvimo sukanka 715 metų. Žinių apie Herkų Mantą maža teišlikę. Jaunystėje jis buvo paimtas kryžiuočių įkaitu ir gyveno Magdeburge, išėjo to meto riteriui įprastus mokslus, susipažino su karo menu ir gerai išmoko vokiškai. Grįžęs į tėvynę, Herkus Mantas nelaisvėje įgytas žinias panaudojo kovai prieš kryžiuočių ordiną ir, vadovaudamas sukilėliams, buvo pasiekęs nemažų pergalų.

Vilnis, 1988 m. rugsėjo 29 d.

Prieš 45-erius metus Tarybinė Armija išvadavo iš fašistinių grobikų Oriolo žemę. Mūšiuose dalyvavo ir 16-osios Lietuviškosios šaulių divizijos kariai.

Karo viesulas smarkiai nusiaubė Oriolo žemę. Griūvėsiais virto miestai, kaimai. Priešas vien Oriolui padarė daugiau kaip bilijoną rublių nuostolių. Mieste buvo likę vos keletas namų, ir tie patys užminuoti. Taigi, pakilti atsitiesti po karo buvo labai sunku. Padėjo visa šalis.

Nuotraukoje: Nauji Oriolo gyvenamieji kvartalai šiandien.

JAV STUDENTAI - VILNIAUS UNIVERSITETO SAVAITRAŠČIO BENDRADARBIAI

Vilniaus universiteto laikraštis „Tarybinis studentas“ leidžiamas nuo 1950 m. balandžio 15 d. Iki šiol jo išėjo daugiau kaip 1400 numerių. Tačiau 1438-asis iš eilės (19-as šiemet) „Tarybinio studento“ numeris ypatingas: jis, galima sakyti, amerikietiškas. Memfio universiteto studentų laikraštis „The Daily Helmsman“ atsiuntė vilniečiams pluoštą straipsnių, kurie ir išspausdinti Universiteto laikraštyje. Pirmame puslapyje skelbiama:

„JAV kolegų straipsniai pagal mainų tarp Vilniaus ir Memfio universitetų laikraščių programą“. Na, o baigiant straipsnių rinkinį, išspausdintas redakcijos paaiškinamasis žodis: „Su sėkminga pradžia, kolegosi!“

Jame rašoma:

„Publikacijomis, kurias ką tik perskaitėte, „Tarybinis studentas“ pradeda bendradarbiavimą su Memfio valstybinio universiteto (JAV, Tenesio valstija) savaitraščiu. Kovo dvidešimt trečiąją nuotraukas ir straipsnius, pasakojančius apie VVU ir parašytus mūsų studentų, išvydo „The Daily Helmsman“ skaitytojai. Mes tikimės, kad tai — ilgai trukusio bendradarbiavimo pradžia.

Prieš kelerius metus vargiai kas būtų patikėjęs tokio bendradarbiavimo galimumu. Pernelyg ilgai nenorėjome vieni kitų giliau pažinti, o pažinę suprasti. Tačiau noras pažinti neužgeso. Ir kai pagaliau supratome, kad esame glaudžiai susiję pasaulyje, sudaranciam vieningą visumą, kad žūti ar išlikti galime tik kartu, kai pradėjome suprasti, kad konfrontacija nėra tinkamiausias santykių būdas, šis noras įgavo pamatą realizuoti.

Tiek mes, tiek mūsų kolegos iš Memfio neturime didelių pretenzijų, tačiau labai norėtume, kad mums pavyktų bent mikroskopine dalyte prisidėti prie pažinimo proceso.

Mes daug kuo panašūs. „The Daily Helmsman“, pristatydamas mūsų publikacijas, vedamajame straipsnyje rašo: „Šiuos straipsnius galėjo parašyti Memfio studentai, tokios panašios Vilniaus universiteto studentų aprašytos problemos į tas, su kuriomis mes čia susiduriame. Netobula švietimo sistema, biurokratai, kurie tavęs neklausia, studentų lyderiai, kurie iš tikro nėra lyderiai, diktatoriški dėstytojai — regis, jog Vilniaus universiteto studentai skai-

Vilnis, 1988 m. rugsėjo 29 d.

to mūsų studentų rašinius“.

Mes daug kuo panašūs, ir vis dėlto mes skirtingi. Gavę ir perskaitę memficių straipsnius, gūčiojome pečiais: „...jiems papasakojome apie Universitetą, pateikėme jo istoriją, stengėmės aprašyti svarbiausias permainas, o jie... Gal tai ne pirmoji rašinių siuntta?!“ Paskui supratome — pirmoji. Tik skiriasi mūsų požiūriai į tai, kokie turėtų būti šie mainai, skiriasi jų supratimas, suformuotas skirtingos gyvenimo patirties. Mes — „parodėme fasadą“, rinkomės „globalines temas“, atitinkamajį ir rašėme, jie — iš karto įvedė mus į savo kasdieninį gyvenimą, leido pažvelgti jų akimis“.

Pateikę didesnę ištrauką iš „Tarybinio studento“ palydimąjį straipsnio, padedame iš karto suprasti, koks įdomus prasideda dialogas tarp Amerikos ir Lietuvos studentų per jų laikraščius: dviejų skirtingų pasaulių gyvenime yra daug kas bendro, o sužinojus apie tai, kas bendra ir kas skirtinga, lengviau surasti įvairių temų. Amerikiečių laikraščio naujienų redaktorius Teris Holohanas rašo apie universiteto profesoriaus R. Marčino įdomią fizikos dėstymo metodiką (str. „Triešis skrybėlėje per fizikos paskaitą“), redakcinio puslapio redaktorė Ketė Sesil — apie studentą V. Bruverį, mėgstantį piešti karikatūras (pateiktas jo karikatūrų serijos „Hightops“ pavyzdys), korespondentė Karina Kidl — apie tai, kodėl daktaro R. Nortono įsitikinimu AIDS liga nesanti tokia pavojinga, kaip maras, sporto naujienų redaktorius Filipas Tiutoras — kaip reikia rūpintis sportininkų geru mokymusi, o redaktorė Marija K. Kornelijus pateikė straipsnelį „Geriau pažaiskime golfą!“

Iš tikrųjų, kaip pastebime, visuose tuose rašiniuose — jokios informacijos Vilniaus studentams apie tai, kas yra tas Memfio universitetas, kas jame studijuojama ir kas studijuoja, pagaliau, kas tas Memfis, palyginti su Vilniumi. Tačiau tokią informaciją savo skaitytojams galėjo parūpinti pati „Tarybinio studento“ redakcija. Ji, beje, galėjo parašyti amerikiečių pavardes ir taip, kaip jas jie patys rašo, greta, žinoma, Lietuvoje naudojamų transkripcijų. Tačiau tai — pataisomi dalykai. Svarbiausia: dar viena graži tiesioginio lietuvių ir amerikiečių bendravimo pradžia. O kad Lietuvai būtų toks bendravimo bū-

LIETUVIŠKOSIOS DEMOKRATIJOS NUOSTOLIAI

Iš anapus nuolat girdisi graudūs balsai apie „pamintą“ 1940 m. birželį Lietuvos nepriklausomybę. Faktai, istoriniai dokumentai, liudininkų atsiminimai „Amerikos balso“ lietuvių redakcijai ir kitiems lietuviškiems Vakarų radijo balsams reiškia nedaug, jie ignoruojami. Sutelkus visą dėmesį tariamoms „okupacijos“ baisyboms, nebelineka vietos tikrosioms — vidinėms tautininkų kracho 1940-aisiais priežastims. Jeigu prie valdžios būtų stovėję socialdemokratai, liaudininkai, ar būtų juos ištikęs panašus likimas? Kažin. Svarstykite, ginčykimės, bet netylėkime. Tuo tarpu nutylimi ir tokie faktai, kaip šis: 1940 m. birželio 19 d. „Lietuvos žinių“ numerįje išspausdinta informacija apie tai, kad Sofijos Smetonienės brolis Tadas Chodakauskas, dirbdamas Panevėžio burmistru, pasisavino 30 tūkst. litų. Valstybės kontrolieriui Konstantinui Šakeniui apie tai buvo pranešta, tačiau šis nedrįso kelti istorijos aikštėn. Ne veltui sakoma: žuvis genda nuo galvos. Valstybės organizmas pradėjo irti iš karto po 1926 m. perversmo, tautininkams uzurpavus valdžią. Blaiviai mąstantys visuomenės veikėjai jau tada įspėjo tautininkus: liaukitės griovę valstybės pamatus! Sustokite, kol dar laikas... 1927 m. pradžioje žinomas publicistas ir tautinės pakraipos visuomenės veikėjas Jonas Šliūpas konstatavo: „Valdžia pateko rankosna žmonių, kurie per ilgą laiką „teisėtumą“ kėlė aukštyn... Tai tuščios garbės aukštų urėdų ir šiltų vietų godišiai!.. Aš, senas ausrininkas, žiūri ir stebiuosi, ir klausiu: ar mes, senieji Lietuvos darbininkai, dirbome, gaivinome lietuvių merdėjančią tautą tam, kad Lietuvą, iš pelenų atsikėlusią, saunosos sugriautų?! Kad žmonės, pasišventę tėvynės labui, pūtų... kalėjimuose ir koncentracijos la-

geriuose?“

Jonas Šliūpas reikalavo paskelbti seimo rinkimus, sušvelninti spaudos cenzūrą, pagerinti santykius su TSRS, sustabdyti politinius persekiojimus, skirti į valstybines tarnybas atsižvelgiant į kvalifikacijas, o ne partiškumą ir tikybą, suteikti tautinėms mažumoms įstatyminę globą, bažnyčių atskirti nuo valstybės... Demokratizuoti Lietuvos gyvenimą reikalavo ir buvęs prezidentas Kazys Grinius, vėliau — Stasys Raštikis, kiti valstybės, visuomenės veikėjai. Deja, A. Smetona reaguodavo represijomis, o J. Šliūpas buvo apšauktas „maištininku“ ir iš provincijos į Kauną nebegalėjo sugrįžti. Faktiškai buvo ištremtas — iš pradžių į Šiaulius, paskui — į Palangą. Nors aktyviai kadaise rėmė buržuazinę valdžią, dalyvavo pirmajame laikinajame A. Voldemaro kabinete. Politinės represijos ir sveikųjų tautos jėgų ignoravimas ir atvedė A. Smetonos režimą į pražūtį.

...Lietuvos Nacionalinėje bibliotekoje varčiau liaudininkų dienraščių „Lietuvos žinios“. Pastebėjau: daugelis numerių išmarginta raudono pieštuko brūkšniais. Ką gi braukė karinio cenzoriaus, kurio parašas kiekvieno puslapio kampe, ranka? Kritinius pasisakymus apie tautininkus, apie kariuomenę, apie bažnyčią, išbraukyta daug, kai kur — iki trečdaliao puslapio. Tokie „lietuviškosios demokratijos“ nuostoliai. Nemaži nuostoliai! Tiems, kurie šiandien vis dar bando ieškoti kitų 1940 m. įvykių priežasčių, nei tikrosios — vidinės, ir pasiūlyčiau pavartyti tuos cenzoriaus egzempliorius: tai margi ir labai objektyvus Lietuvos istorijos lapai.

J. Sakinis

Teatgimsta iš amžių žiloji Kernavė

Toks devizas lydėjo visą seriją garsios Lietuvoje roko grupės iš Kauno „Rondo“ koncertus. Kai archeologai visai atsitiktinai Pajautos slėnyje ties Kernavės piliakalniais atrado senąją buvusios Lietuvos sostinės gyvenvietę, kuri šėšis amžius išbuvo pamiršta, visuomenė sujudo nejuokais. Pasigirdo balsų, kurie paragino atkurti šį unikalų istorijos paminklą, juoba kad jo kontūrai išliko ne blogiau kaip Vezuvijaus palaidotos Pompejos gatvės. Tačiau dabar respublikoje vyksta persitvarkymas — daug lėšų reikia ekologijai, pramonei perorganizuoti, žemės ūkiui vystyti. Kur jų paimti tokiam neekonomiam dalykui?

„Rondo“ surengė vieną koncertą, kurio lėšas pervedė pasiulytam įsteigti Kernavės atkūrimo fondui. Planuojamas miestas-muziejus tapo nacionalinio pasididžiavimo objektu. Matyt, taip ir bus, nes, priitarus respublikos filharmonijos vadovybei, „Rondo“, paskatintas sėkmės, surengė gastroles visoje respublikoje, o lėšas už koncertus pervedė į minėtą fondą. Prie lietuvių muzikantų prisijungė latvių roko grupė „Livi“, kuri irgi prisidėjo prie šio kilnaus tikslo. Per jones ir jų išvakarėse vyko baigiamieji šių kolektyvų labdaringi koncertai Kaune, Vilniuje ir Kernavėje. Paskutiniojo koncerto metu, kuris buvo nemokamas, žiūrovai paaukojo Kernavės fondui stambias sumas.

Viktoras Armalis

— Plieno korporacija USX pasirašė kontraktą su TSRS, šešių mėnesių laikotarpyje parduoti 80 tūkstančių metrinų tonų plieninių vamzlių.

Nuotraukoje: Sirijos Arabų Respublikos sostinė — Damaskas.

Žmonės ir datos

SPALIO 1 DIENĄ PRIEŠ 70 METŲ

prasidėjo Lietuvos Komunistų partijos I suvažiavimas. Nedidelis medinis namas Vilniuje, Petro Cvirkos skersgatvyje. Nuošalus, medžių ir pastatų užslėptas nuo praeivių akių. Ant namo sienos, paminklinėje lentoje, iškaltas užrašas primena, jog kaip tik čia įvyko suvažiavimo pirmasis posėdis. Jame dalyvavo 34 delegatai, atstovavę 59 partinėms organizacijoms, kurios vienijo apie 800 narių. Konspiracijos sumetimais niekas iš anksto nežinojo, kur vyks suvažiavimas. Delegatai į pirmąjį posėdį rinkosi slapta. Teko saugotis vokiečių žandarų. Gatvėse buvo pastatyti Komunistų partijai patikimi žmonės, kurie nurodydavo delegatams kelią į suvažiavimo vietą. Greta namo, kieme, budėjo paaukliai, kurie, esant pavojui, turėjo perspėti suvažiavimo delegatus.

Sis namas P. Cvirkos skersgatvyje dabar Lietuvos Komunistų partijos I suvažiavimo namas-muziejus. Jame susipažįstama su Lietuvos Komunistų partijos ištakomis, su žymiais Lietuvos revoliucinio judėjimo veikėjais, Lietuvos Komunistų partijos veikėjais, su visais tais, kurie anuomet, spalio 1-ąją, rinkosi į pirmąjį posėdį. Čia matome jų nuotraukas. Tai Karolis Požela, mokytojas Julius Zonelis — Spalio revoliucijos dalyvis, Adomas Mika, sukūręs bolševikinių kuopelių Žemaitijoje, Pranas Eidukevičius, kuris buvo suvažiavimo organizatorius, rezoliucijų bei projektų autorius, Aleksandras Jakševičius, vėliau įėjęs į Vinco Mickevičiaus-Kapsuko vadovaujamos Lietuvos laikinosios vyriausybės sudėtį, Konstantinas Kernovičius — senas Vilniaus darbininkas, aktyvus revoliucinio judėjimo dalyvis, Romanas Pileris — Felikso Dzeržinskio giminaitis, kuris vėliau kartu su Dzeržinskiu dirbo Tarybų Sąjungoje. Muziejuje susipažįstame su suvažiavimo priimtomis rezoliucijomis, kuriose pabrėžiamas Lietuvos proletariato kovos tikslas — paimti valdžią į savo rankas ir sukurti socializmą.

SPALIO 1 DIENĄ PRIEŠ 140 METŲ

gimė lietuvių dailininkas tapytojas Eduardas Matas Remeris. Jo tėvas ir vyresnysis brolis buvo dailininkai. Jie ir išmokė jaunuolių dailės pradmenų. Vėliau m. Vilniuje, studijavo Drezdeno les akademijoje, Miunchene. 1910 metais jau subrendęs menininkas Eduardas Matas Remeris grįžo į Vilnių ir atsidėjo kūrybai. Jo tematika labai būdinga tų laikų Lie-

tuvos pažangiajai dailei, kovojusiai prieš akademizmo aristokratiškumą, atitrūkimą nuo gyvenimo ir teigusiai demokratijos, nacionalinio atgimimo idėjas. Todėl neatitiktinai Eduardo Mato Remerio kūryboje tiek daug vaizdų iš liaudies gyvenimo. Tai „Krikštynos žemaičiuose“, „Užgavėnės“, „Priestoties“, „Kaziuko mugė Vilniuje“ ir kiti. Šalia šių kūrinių Eduardas Matas Remeris yra nutapęs ir istorinio žanro kūrinių, kuriuose romantiškai traktuojamos 1863 metų sukilimo temos. Vilniaus paveikslų galerijoje dailės mėgėjai ga-

li gėrėtis vienu iš įspūdingiausių dailininko darbų — išeivio iš liaudies poeto Antano Strazdo-Strazdelio portretu. Tai kėnčiančio, turtinųjų niekinamo, tauraus žmogaus atvaizdas. Šiame kūrinyje dailininkas smerkia tamsumą, išaukština vienišo žmogaus, sukilusio prieš priespaudos rutiną, tragediją.

Mirė Eduardas Matas Remeris 1900 metais.

SPALIO 4 DIENĄ PRIEŠ 80 METŲ

Kupiškio rajone, Juodupėnų kaime, gimė revoliucinės kovos Lietuvoje dalyvis Pranas Kanišauskas. 1934 metais jis įstojo į Lietuvos Komunistų partiją, pats kūrė partines kuopelas. Kartu su kitais benlraminčiais rėmė 1935 metų Suvalkijos ir Dzūkijos valstiečių streiką, ragino palaikyti streikuojančius Užnemunėlio valstiečius. 1936 metais Pranas Kanišauskas kooptuojamas į Lietuvos Komunistų partijos Panevėžio rajono komitetą. Čia jis išplėtė Lietuvos raudonosios pagalbos veiklą, platinė komunistinę spaudą. Už revoliucinę veiklą buvo teisiamas. Viename iš policijos pranešimų rašoma: „Kanišauskas Pranas yra aktyviausias komunistas Juodupėnų ir Simonių apylinkėse, jį pirmoje eilėje reikia išsiųsti į prierčiamaojo darbo stovyklą ir komunistinis veikimas būtų paraližuotas“.

Karo su fašistiniais grobikais metais Pranas Kanišauskas buvo 16-osios Lietuviškosios divizijos kovotojas. Žuvo fronte 1943-aisiais metais.

SPALIO 4 DIENĄ PRIEŠ 90 METŲ

gimė lietuvių zoologė Antanina Prielgauskienė. Tai pirmoji moteris, kuriai Kauno universitetas suteikė mokslų daktaro laipsnį. Mokslininkė paskelbė mokslinių straipsnių kirmelių regeneracijos klausimais, taip pat gamtos mokslų populiarinimo straipsnių. Mirė 1943 metais.

SPALIO 9 DIENĄ PRIEŠ 80 METŲ

gimė lietuvių kompozitorius, pedagogas, respublikos liaudies artistas Jonas Svedas. Paklaustas, kas jo plačioje ir įvairiapusiškoje veikloje jam pačiam brangiausia, profesorius nedvejodamas atsakylavo: „Meilė liaudies menui, pastangos jį puoselėti ir vystyti“.

Visuomenė Joną Svedą pirmiausia prisimena kaip Lietuvos valstybinio liaudies dainų ir šokių ansamblio įkūrėją ir vadovą, kaip ansamblio dainuotų ir grotų populiarių kompozicijų autorių. Atrodo, kad visi Jono Svedo gyvenimo metai — mokymasis, darbas, liaudies dainų ir instrumentų rinkimas, muzikos kūrimas, straipsniai spaudoje, dar 1936 metais išleistas muzikos vadovėlis „Skudučiuok“, moksliniai darbai pokario metais — viskas tarnavo tam pačiam brangiam tikslui — lietuvių liaudies meno puoselėjimui.

Jono Svedo kelias į muziką prasidėjo Klaipėdos Stasio Simkaus įkurtoje muzikos mokykloje. Čia jis suharmonizavo liaudies dainas: „Tykiai tykiai Nemunėlis teka“, „Dziedukas“, „Gieda gaideliai“ ir kitas. Vėliau dėstė Kauno Valstybės teatre, Kauno konservatorijoje... Jonas Svedas harmonizavo apie 120 liaudies dainų, parašė apie 100 originalių, sukūrė apie 70 šokių ir žaidimų — originalių ir harmonizuotų. Beje, kai kurie iš tų kūrinių, pavyzdžiui, daina „Linėlį raunu ne viena“, šokis „Kalvelis“, žaidimas „Kolūkio pirmininkas“ yra originalūs kūriniai, o dainuojami ir grojami šiandien kaip liaudies. Iki 1971 metų — mirties metų — kompozitorius buvo visų respublikinių dainų švenčių vyriausiuoju dirigentu, principingu saviveiklos apžiūrų vertinimo komisijų nariu, šefavo įvairius meno kolektyvus, daug dirbo Konservatorijoje. Nedaug likdavo laisvo laiko — užtat spėta daug nuveikti, ir šiandien pagrįstai pažymimi svarūs Jono Svedo nuopelnai lietuvių muzikinei kultūrai.

SPALIO 13 DIENĄ PRIEŠ 115 METŲ

gimė lietuvių kompozitorius, dirigentas, pažangus visuomenės veikėjas Mikas Petrauskas. Vertinant jo indėlį į lietuvių muzikinę kultūrą, tenka daug kartų panaudoti žodį „pirmasis“ arba „vienas iš pirmųjų“. Mikas Petrauskas pradėjo savo kūrybinį kelią šio amžiaus pradžioje, kai pagyvėjęs lietuvių tautos visuomeninis gyvenimas pažadino muzikinės kultūros vystymąsi, kai besikuriančioms meno draugijoms, chorams, lietuviškų vakarų rengėjams kaip duonos reikėjo nacionalinio repertuaro: dainų, vaidinimų, įvairiems ansambliams sukomponuotos lietuviškos muzikos. Mikas Petrauskas — pirmosios lietuviškos operos — „Birutė“ pagal Gabriėliaus Landsbergio-Zemkalnio dramą — autorius. Jis parašė pirmąsias lietuviškas operetas, sukūrė pirmąsias lietuviškas revoliucines dainas, vienas iš pirmųjų pradėjo harmonizuoti liaudies dainas solo su instrumentiniu pritarimu, pirmasis pritaikė fortepionui lietuvių liaudies šokius, pirmasis su savo koncertais ir operetėmis aplankė tolimiausius Lietuvos miestelius, buvo vienas pirmųjų, kurie pažadino Amerikos lietuvių kultūrinę muzikinę gyvenimą. Jungtinėse Amerikos Valstijose Mikas Petrauskas gyveno su nedidelėmis pertraukomis nuo 1907 metų iki 1930 metų, iš jų 10 metų Bostone. Kompozitorius ten kūrė muzikos draugijas, organizavo choras, rengė lietuviškus muzikos vakarus, kūrė muzikos mokyklas, jose pats dėstė, koncertavo kaip solistas, kūrė muziką. Pats reikšmingiausias kompozitorius Miko Petrausko

Į GERĄJĄ PUSĘ

Kas ne kas, bet vilnietis saulėtą šeštadienio rytą gali sutikti ne vieną miesto svečią ir labai dažnai iš gretimos, broliškos Baltarusijos respublikos. Gali, pavyzdžiui, sutikti jauną moterį su moksleivių sūnumi ar visą grupę žmonių senamiesčio aikštėje priešais buvusią rotušę... Jie smalsiai žvalgosi, dažnai klausinėja, kaip nueiti į vieną ar kitą muziejų, istorinę vietą. Praėjo vadinamųjų maišelininkų laikai, broliai baltarusiai jau kitaip žiūri į mūsų istorinę sostinę ir į mus, vilniečius. Tai natūralu: baltarusių tautai istorijos pamokų pastaraisiais metais buvo atseikėjama dar skūpiau nei mums, lietuviams, todėl jie buvo praradę su istorine atmintimi net gimtąją kalbą. Tai būtų buvęs tragiškas tautai nuostolis! Šiandien, laikams keičiantis į gerąją pusę, mūsų kaimynai ieško ir atranda savo istorinių šaknų ir Vilniuje — internacionaliniam nuo seno miestui, daugelio tautų buveinėje.

Tai negali nedžiuginti mūsų, lietuvių. Juk žmogus jaučiasi žmogumi, kol yra reikalingas savo vaikams, artimiesiems, kol jo namus lanko svečiai. Mes Vilnių atstatėme iš griuvėsių, pavertėme lietuvių kultūrinį centrą, bet mūsų meilė istorinei sostinei nėra akla. Todėl senoji sostinė ir traukia tolimesnių ir artimesnių kraštų turistus, suartina dvasiškai su kaimyninėmis tautomis. O tai ypač svarbu — prisiminkime prieškarinius santykius su lenkais — mūsų pažeminimo metus ir dešimtmečius. Netgi latviai žadėjo su mumis kautis dėl Mažeikių, bet Jonas Šliūpas nuraminęs latvius, pažadėdamas greitą Lietuvos-Latvijos federaciją...

Keista istorijos logika, tačiau norėčiau priminti vieno valstybės veikėjo žodžius: tautos nekariauja, karus pradeda vyriausybės. Tas tiesa. Nes jeigu būtų kitaip, šiandieniniame Vilniuje būtų ankšta — miestas tikrai daugiakalbis, o trinties nėra — lietuvių teisės pirmaujančios, jos pripažintos ir kiekvienas vietinis rusas, baltarusis, lenkas gatvėje atsakys paklaustas lietuviškai. „Nieponimaju!“ (nesuprantu). O pasitaikydavo anksčiau visko ir kaip vilnietis ketvirtą dešimtmetį galio patvirtinti: nacionalinių santykių kultūra smarkiai pažengė!

Esame internacionalistai gyvenime. Šiandien, persitvarkymo laiku, tai suvokti ypač svarbu. Metų metais kartojuome tiktai lozungus, tarybinių tautų draugystė buvo dabinama paradiniu festivaliniu munduru ir nežiūrėjome, kas yra po tuo munduru — gyva siela ar tuštuma?

Virgilijus Liauška

— Prieš 32-ejus metus britai mokslininkai pastebėjo kad Pietu ašigalyje yra atmosferoje plyšys, praleidžiantis ozoną. Praeitą vasarą šis plyšys padidėjo tokia plote, kaip visa JAV teritorija!

— Izraelio premjeras Yitzhak Shamir siūlo, kad akmenys būtų laikomi lemiamais ginklais (lethal weapons). Mat, palestiniečiai prieš Izraelį kovoja akmenimis.

darbas buvo 1924 metais baigta šešių veiksmų opera „Eglė — žalčių karalienė“, taisy pačiais metais autoriui vadovaujant pastatyta Bostone. Lietuvoje šis kūrinys buvo pastatytas tik 1939 metais, praėjus dvejiems metams po kompozitoriaus mirties.

Vilnis, 1988 m. rugsėjo 29 d.

Prieš dvidešimt metų Sąjunginio technikos estetikos mokslinio tyrimo instituto Vilniaus filialo specialistai sukūrė projektą, pagal kurį Klaipėdos pieno kombinatas pradėjo auginti savo parką. Medelius ir krūmus sodino patys kombinato darbininkai, o iš visos respublikos juos atveždavo tuometinis generalinio direktoriaus pavaduotojas Juozas Janavičius, kuris ir dabar rūpinasi ir daug laiko skiria parkui. Čia auga per 80 įvairių medžių, tvenkinyje gyvena gubės, kanadiškos žąsys, Kaukazo antys, pievelėje vaikščioja povai, fazanai, dekoratyvinės ir kuoduotosios vištelės bei kiti paukščiai.

B. Aleknavičiaus nuotr.: Klaipėdos pieno kombinato parkas.

Naujas Kauno aerouosto adresas

Visai neseniai respublikos oro trasose pasirodė naujas laineris JAK-42, o štai ir vėl Lietuvos aviatoriai savo keleiviams paskelbė apie dar vieną naują — Kauno aerouostas pakeitė adresą. Senasis Kauno aerodromas, menąs Lietuvos aviacijos apyaušrį, regėjęs daugelį garsių lietuvių aviatorių, išėjo į atsargą, nes pasidarė pernelyg ankštas šiuolaikiniams lėktuvams ir jų greičiams.

Nūnai Kauno keleiviai skris iš

moderniai įrengto aerodromo Karmėlavoje. Naujasis Kauno aerouostas aprūpintas šiuolaikinėmis ryšių ir aeronavigacijos priemonėmis. Čia jau nusileido su bandmuoju reisu pirmasis moderniausias laineris JAK-42. Dabar iš Kauno lėktuvai skraidys ne tik į visus respublikos aerouostus, bet ir į Maskvą, Simferopolį, bus atnaujintas oro tiltas su Leningradu daugeliu Kaukazo kurortų.

Valdas Araminas

KUO GARSUS "SALONAS-7"

Mada neilgaamžė, bet kiekviena save gerbianči moteris ar mergina nori su ja susipėti. Lietuvos moterys ilgokai buvo tuo klausimu lyg ir nuskrastusos — lengvoji pramonė negalėjo patenkinti augančių dailiosios lyties poreikių. O kuo, sakykite, paryžietė geresnė už vilnietę? Kai kurie Vilniuje vykusio grožio konkurso žiuri nariai tvirtina, kad Lietuvos sostinėje gražuolių daugiau nei mieste prie Senos. Bet tai — jau subjektyvių diskusijų sritis. O mums svarbu tai, kad pusė moters grožio — jos tualetas.

Būtent ši aplinkybė tiek daug vilniečių atviliojo į „Salono-7“ atidarymą. Kai tokia iškaba atsirado P. Cvirkos gatvėje, į redakcijas tuojau pasipylė klausimai: kas čia bus? Dabar jau galima į juos atsakyti. Madingų drabužių stygius dar jaučiamas. Tad garsaus modeliuotojų konkurso „Talino madų dienos“ prizininkės dailininkės modeliuotojos Snaigė Bautrienė ir Alevtina Kvasova pagalvojo, kad neblogai būtų įsteigti kooperatiniais pagrindais Vilniuje tokią ateljė, kuri siūtų tik originalaus modelio rūbus. Čia galėtų patenkinti savo poreikius tos ir tie, kuriems iš tiesų norisi labai dailiai rengtis. Salono pavadinimas kilo iš to, kad jame susibūrė septynios jaunos dailininkės modeliuotojos. Bet yra ir kita aplinkybė — kiekvieno jų sukuriama modelio pavilnis, 1988 m. rugsėjo 29 d.

siuvama tik septyni egzemplioriai. Žinoma, kainos salone aukštesnės nei parduotuvėse, bet jų gaminiai paklausą turi — tuo galima buvo įsitikinti atidarymo dieną: du šimtai vienietų suknelių, kostiumėlių, bliuzonų, sijonų buvo parduota per kelias valandas. Pirkėjos tikra to žodžio prasme išslavė lentynas. Dailininkės nesitikėjo tokio pasisekimo, tad kitą dieną atėjusios pirkėjos gavo nusivilti, nes rado apytuštį saloną. Jo kolektyvas tuo metu karštligiškai dirbo, norėdamas vėl sudaryti prekių fondą. Kartu su dailininkėmis dirba šešios siuvėjos, šis jaunas kolektyvas kooperatiniais pagrindais susikūrė prie „Ramunės“ individualaus siuvimo fabriko — valstybinės įmonės. Specialistai pažymi aukštą meninį lygį ir puikią atlikimo kokybę — salono siuvinius vertina autoritetinga meno taryba. „Salonas-7“ iš karto tapo mados diktatoriumi visam Vilniui.

Jonas Mikellonis

Jeigu tu nori, kad tave kiti gerbtų, pirmiausia ir svarbiausia, gerbk pats save.

F. Dostojevskis

Tarp draugų ieškok tų, kurie daugiau už tave išmano.

R. Sumanas

Nelaimė parodys, ar turi drauga, ar tik jo vardą.

K. Ušinskis

KĄ PASAKOJA LAUKO AKMENYS

Iš tikrųjų, ką gali papasakoti pilki Lietuvos laukų akmenėliai? Pasirodo, labai daug. Apie tai — žurnalisto Arūno Marcinkevičiaus pokalbis su fizikos-matematikos mokslų kandidatu Libertu Klimka.

— Astroarcheologija — vis dažniau galima išgirsti šios mokslinės disciplinos vardą. Gal pirmiausia ir pristatykite ją skaitytojams.

— Astroarcheologija arba paleoastrologija — neseniai atsiradusi tarpdisciplininė mokslo šaka, pagal iškastinius paminklus tyrinėjanti pačius seniausius, pradėdant net akmens amžiumi, astronominių reiškinių stebėjimo metodus, jų tikslus bei sukaupytų žinių perdavimo būdus. Problemos čia tokios sudėtingos, kad pasitelkiama tautosaka, lingvistika, etnografija.

— Atrodo, jau įvyko pirmas mokslininkų seminaras, skirtas šiai temai.

— Taip, praėjusį rudenį TSRS Mokslų Akademijos Fizikos instituto Molėtų astronomijos observatorijoje įvyko pirmasis mokslinis seminaras, skirtas Pabaltijo astroarcheologijai. Kodėl pasirinktas Pabaltijys? Visų pirma, tai lėmė tam tikros šio regiono tautų kultūros ypatybės. Sėslus čia susiformavusių genčių gyvenimo būdas sudarė palankias sąlygas tradicijų perdavimo keliu išsaugoti labai senus dvasinės kultūros klodus. Pavyzdžiui, iki mūsų dienų lietuvių išlaikė labai ryškius archaiskojo Mėnulio kalendoriaus reliktus: pusemėnuo atvaizdas keliamas į stogastulpių viršūnes, jaunas prašoma sveikatos, į Mėnulio fazes atsižvelgiama, sėjant ir sodinant. Dėl nelengvų žemdirbystės sąlygų mūsų krašte kalendorius turėjo labai didelę reikšmę. Juk būdavo svarbu žinoti, kiek dar laiko taupyti atsargas, kad pavasarį netektų badauti, arba kada sėti, kad šalnos daigų nenuklastų ir t. t. Be to, tikėtina, kad Baltijos pakrantę siekė ir Atlanto megalitinės (didžiųjų akmenų) kultūros įtaka.

Seminare pirmiausia buvo aptarti daiktiniai astroarcheologijos paminklai. Lietuvoje neseniai atidengtas unikalus kalendorinių stebėjimų įrenginys. Viduramžiais jis stovėjo ant garsiojo Birutės kalno Palangoje. Ten kryptys į Saulės bei Mėnulio laidos jūroje vietas pažymėtos stulpeliais, įkastais ratu ant pasagos formos pylimo. Ir apeigų laužus kursių žiniai užkurdavo ant kalno, pranešdami apie kalendorines šventes. Vilniuje atlikus Katedros požemių tyrimus, diskutuojama, ar nebus čia atrasti legendinės Sventaragio šventyklos pėdsakai. Joje, kaip minima Rivijaus kronikos intarpe, taip pat būdavo atliekami astronominiai stebėjimai.

— O ką gali papasakoti jau minėti Lietuvos laukų akmenys?

— Jie saugo kartais labai įdomią istorinę atmintį. Visų pirma, jie, kaip ir stulpeliai, galėjo būti panaudoti šviesulių azimutams pažymėti. Būtent astronominėmis kryptimis išdėstyti dideli rieduliai šalia Purnalių piliakalnio Klaipėdos rajone. Saulutė patekėdavo tarsi aukso karūna virš akmens, dabindama purpuru Rasos žolynus, skelbdama jau įdienojusią vasarą. Virš kitų akmenų ji patekėdavo lygiadieniais, kai naktis susilygina su diena. Akmenų ratų ir kitokių sistemų Lietuvoje būta daugelyje vietų; deja, šie paminklai ypač sunyko kaimams skirstantis į vienkiemius, kai prireikė daug statybinės medžiagos. Dažnai akmuo minimas liaudies dainose, pasakose. Folkloristų nuomone, jis simboliškai žymi slenkstį tarp gyvųjų ir mirusiųjų pasaulių. Pastaraisiais metais archeologai atkreipė dėmesį, kad nuo seno (I—V m. e. a.) centrinėje Lietuvoj mirusie-

ji laidoti Saulės, Mėnulio, Šiaurinės žvaigždės kryptimi.

— Apie ką dar buvo kalbama seminare?

— Seminare taip pat buvo aptariami baltų pasaulėvaizdžio bruožai tautosakoje, kalendoriniuose papročiuose, liaudies mene. Žmogus jį supantį pasaulį senovėje suvokdavo kaip visumą. Jungiamasis elementas ir baltų, ir kitų indoeuropiečių šeimos tautų kosmologinėje schemoje yra pasaulio (gyvybės, kosminis) medis. Mūsų mitologijos, tautosakos tyrinėtojai, įsigilinę į atskirų kūrinių, kuriuose beveik niekada neišsakoma visuma, nagrinėjimą, kartais užmiršta mitologinio pasaulio nedalumą. Kiekvienas žmogus, gentis ar visuomeninė grupė vaizduodavosi gyveną Visatos centre, o ne kur nors prie pasaulio medžio šaknų, kamieno ar viršūnėje. Antropocentrizmas — įgimta žmogaus sąmonės ypatybė. Matyt, todėl taip ilgai ir Žemė laikyta pasaulio centru. Astronomo akimis vienintelė reali pasaulio medžio įvaizdžio ištaka yra Paukščių takas, tarsi laikantis dangaus skliautą ir globiantis Žemę. Ir dar: žmogaus gyvenimo ir darbų ritmą diktuoja dangaus šviesulių judėjimas, tad ar verta stebėtis, kad visus svarbiausius gyvenimo įvykius lydi Saulė, Mėnulis, Sietynas? Ir bernelio su mergele meilės liudininkais jie tampa... Tam tikras erotizmas lietuvių liaudies papročiuose, žaidimuose yra „dangiškos“ kilmės, kartojas kosmogoninį mitą apie sukurtos žemės apvaisinimą — kiekvieną pavasarį Perkūnas savo ugninėmis strėlėmis įkvepia Žemei gyvybingumą.

— Ar taikomi mokslai astroarcheologijoje?

— Taip. Seminare buvo kalbama ir apie tikslųjų mokslų metodologijos taikymo galimybes, tyrinėjant tautosakos, liaudies papročių semantiką. Viena jų — vadinamoji precesinė chronologija. Dėl Žemės ašies polinkio periodinio kitimo keičiasi ir dangaus skliauto vaizdas. Jeigu žmonės užfiksavo kurią nors šviesulių tarpusavio padėtį ar astronominį reiškinį tam tikru laiku, sakykime, dainose ar žaidimuose, tuomet galima nors apytikriai nustatyti šių kūrinių gimimo datą. Pavyzdžiui, lietuvių Oriono žvaigždyną vadiną Sienpjoviais, o Plejadų žvaigždžių spiečių — Sietynu jau antrą tūkstantį metų.

ČIOBRELIŲ ARBATOS AROMATAS

Pilies ir Didžioji gatvės ne tik Vilniaus senamiesčio puošmena — kartu jos pagrindinės prekybinės gatvės, kuriose virte verda gyvenimas. Čia — itin mylima turistų ir vilniečių pašivaikščiavimo vieta. Numatydami šią aplinkybę, miesto prekybininkai ėmė žymiai protingiau tvarkytis ir šioje gatvėje koncentruoti prekybą — kuriamos naujos kavinukės, užieglės, rekonstruojamos senosios, kurių interjeras jau žemiau kritikos. Visai neseniai Pilies gatvėje duris atvėrė restauruota cukrainė „Vai-va“, o dabar greta name, pažymėtam 16-tu numeriu — arbatinė „Čiobrelis“.

Kuo ji garsi? Pirmiausia, kad čia galima išgerti beveik 10 rūšių arbatos. Ir būtent tos, kurių mūsų bočiai vadino čiobreline. O juk daugelis jau ir jos skonį yra pamiršę. Toks prekybininkų rūpestis atgaivinti senas liaudiškas tradicijas — labai gražus ir sveikintinas.

Arbatinės interjerą sukūrė Paminklų restauravimo ir projektavimo instituto architektės Virginija Bakšienė ir Ingrida Straševičienė.

Antanas Pranaitis

IEVOS MIZARIENĖS PALAIKAI LIETUVOJ

Gražioje Dzūkijoje, Savilionių kaime, yra gražus virš pušelių iškilęs Juodžio kalnas. Stovėdamas ant jo, matai dar kelias kalvas, miškelius, ežerus. Ir dar kartą laimingas atsidūsti — puiki ta mano Lietuva.

Kadaise šiose apylinkėse bėgiojo Savilionių kaimo valstiečių Mizarų sūnus Rojus. Vėliau gyvenimas jį pastūmėjo tolyn nuo gimtinės. Net iki Amerikos. Ten jis tapo žymiu kovotoju už darbininkų klasės reikalus.

Būdamas jau pagarsėjęs žurnalistas, rašytojas ir visuomenės veikėjas, Rojus Mizara, viešėdamas Lietuvoje, aplankydavo ir savo gimtuosius Savilionius, užkoptavo ir ant Juodžio kalno. Ši gimtinės kalva tapo ir jo amžino poilsio vieta, pagarbos pažangiajai išeivijai ir jos veikėjams, atminimo vieta. R. Mizaros palaikus 1968 m. gegužės 15 d. priglaudė Dzūkijos žemės granito akmuo. Į kalną veda liaudies pagarbos takas.

Po dvidešimties metų šiuo taku vėl ėjo minia žmonių — šįkart šių metų birželio 23 d. atiduoti pagarbą Ievai Mizarienei.

Balkšvas lietuviškas dangus, panašu į lietuvių. Gamtai, žmonių nuotakai ir momento rimčiai gražiai atliepia kanklių skambesys. Kaip čia, ant dzūkiško kalno, tinka paprasta, kiek graudoka melodija „Pasvarcyk, antela“.

Urna su I. Mizarienės palaikais pastatoma prie paminklinio akmens. Sustoja merginos ir vaikinai tautiniais rūbais.

Gedulo mitingą pradeda „Tėviskės“ draugijos prezidento pirmininkas Vaclovas Sakalauskas. Jis kalba apie reikšmingą visuomeninę I. Mizarienės veiklą, apie jos indėlį kovoje už socialinę pažangą, demokratiją ir taiką.

„Darbininkų judėjime pradėjau dalyvauti būdama penkiolikos metų, — rašė I. Mizarienė. — Tuo metu veikė Lietuvos moterų progresyvus susivienijimas (LMPŠ), į kurį ir įstojau. Išrinko to susivienijimo sekretore. Nuo to laiko ir dirbu visą gyvenimą pažangiose lietuvių draugijose“.

I. Mizarienė buvo Lietuvos literatūros draugijos Centro Komiteto sekretorė, Niujorko lietuvių moterų klubo pirmininkė, dirbo pažangiuose lietuvių laikraščiuose, o mirus A. Bimbai, tapo „Laisvės“ laikraščio vyriausiąja redaktore. Ji aktyviai dalyvavo Amerikos visuomenės kovoje už taiką, už moterų teises, buvo Pasaulinio moterų taikos kongreso Maskvoje dalyvė.

I. Mizarienė gimė ir augo Amerikoje. Ji tik iš motinos pasakojimų pažino ir pamilo savo tėvų žemę, laikė ją antrąja gimtine. Ji sakė, kad „kiekvienas atvykimas į Lietuvą suteikia daug energijos, nuotaikos, kelia norą dar veikliau dirbti pažangiajame JAV lietuvių judėjime“.

Apie I. Mizarienę, žymią pažangiojo JAV judėjimo veikėją, kultūrinės veiklos nenuilstančią darbuotoją, nuoširdžiai Tarybų Lietuvos bičiulę, apie pažintį su ja kalbėjo Lietuvos TSR liaudies rašytojas Juozas Baltušis, Amerikos pažangiųjų lietuvių judėjimo dalyvė Marija Zekienė, Vilniaus universiteto profesorius Robertas Žiugžda. Mitinge kalbėjęs Alytaus rajono Liaudies deputatų tarybos Vykdomojo komiteto pirmininkas Algimantas Antanevičius pasakė, kad niekada neužžels į Juodžio kalną vedantis pagarbos ir atminties takas.

„Aš tik galvoju, tik baiminuosi, kad mano tauta, pakilusi į aukštą gyvenimo lygį, nepamirštų mūsų — savo sūnų ir dukterų, išblaškytų plačiajame pasaulyje, — yra rašęs R. Mizara. — Trokštu, kad tarp Amerikos lietuvių ir jų motinos

EVA T. MIZARIENE.

Tarybų Lietuvos kultūriniai ryšiai tvirtėtu, kad Lietuva padėtų mums ilgiau išlaikyti tautinę gyslelę, kuria tebecirkuliuotų lietuviškas kraujas“.

Lietuva nepamiršta savo vaikų. Kaip to įrodymas stovi ant Juodžio kalno Dzūkijoje paminklinis akmuo. Nuo šiol prie jo pritvirtintas toks įrašas: „LTSR liaudies rašytojas Rojus Mizara 1895—1967 LTSR nusipelnusi kultūros veikėja Ieva Mizarienė 1906—1985“.

Iškilmingame ceremoniale dalyvavo Lietuvos KP Centro Komiteto užsienio ryšių skyriaus vedėjas pavaduotojas V. Karvelis, Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos prezidento pirmininkas R. Petrauskas, TSRS užsienio turizmo komiteto Vilniaus skyriaus valdytojas A. Petraitis, revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalivai B. Eidukaitytė ir J. Jurgaitis, kiti respublikos ir Alytaus rajono visuomenės atstovai.

„Prie paminklinio akmens žmonės neša vainikus, gėlių puokštes. Tarp jų regiu I. Mizarienės portretą. Ir Amerikoje, ir Lietuvoje ją vadindavo mielu gražiu Ievutės vardu. Ji buvo ir lieka kaip žydintis mūsų krašto, dviejų tautos krantų medis.“

Algis Juodupis

Jei galvojate apie šeimos biudžetą

Negirdėta neregėta, tačiau būtent su tokiu klausimu į klaipėdiečius kreipėsi Klaipėdos tarybinio ūkio-technikumo administracija. Šiaip jau pasirūpinti savo pajamomis yra lyg ir kiekvieno sveikatai protaujančio žmogaus pareiga. Juk kas nežino tiesos: neužsidirbsi — neturėsi. Technikumo administracijos pasiūlymas, žinoma, irgi remiasi tuo principu. Tačiau žmogui sudaromos visos sąlygos nepatingėti ir tikra to žodžio prasme pakelti ant dirvonų gulintį pinigą. Kokia dalyko esmė?

Klaipėdos tarybinis ūkis-technikumas po pernykščio eksperimento pasiūlė visiems norintiems uostamiesčio gyventojams sudaryti šeimininės rangos sutartis. Kitaip tariant, ūkis privatų asmenį aprūpina sėkla, žeme, technika, kad tasai galėtų auginti daržoves. O paskui derlių superka pagal tvirtas kainas.

Pasiteiravau, ką pernai augino šeimininės rangos sutartis sudarę klaipėdiečiai? Pasirodo, ankstyvą-

VASAROS — ATOSTOGŲ METAS

VASARA — ATOSTOGŲ METAS?

Oficiali studentų darbo būrių pradžia — 1951-ieji, kai Kauno politechnikos instituto studentai Kapsuko rajone pastatė Sešupės kolūkio hidroelektrinę. Tačiau dar 1949 m. Kauno Vytauto Didžiojo universitete (vėliau padalinto į Politechnikos ir Medicinos institutus) architektūros fakulteto studentai B. Paliukaitytė, V. Miliukštis, N. Keviša suprojektavo 10 sodybviečių besikuriantiems kolūkiams. Taigi SB judėjimo mokyklą, populiariai vadinamą „trečiuoju semestru“, išėjo praktiškai visos tarybinės Lietuvos studentijos kartos.

VADAI, KOMISARAI, EILINIAI

Studentų būriai paprastai formuojami akademinų grupių ir kursų pagrindu. Būriams vadovauja vadai su komisarais. Griežti šių pareigybių pavadinimai — tai daugiau duoklė romantikai. Antai ilgametį respublikinio būrio komisarą Jokūbą Lileiką pažįstu kaip kuklų ir inteligentišką žmogų. Kita vertus, jeigu nebūtų tvarkos, šitokia masė kas vasarą pajudancio žalio jaunimėlio nemaža pokštų iškrėstų.

Visos aukštosios mokyklos ar technikumų mastu grupių — kursų būriai sudaro tos mokyklos darbinės veiklos štabo vadovaujamą būrį; visų Lietuvos mokyklų būriai sujungti į respublikinį būrį, kuriam vadovauja štabas respublikos komjaunimo Centro Komitete. Respublikos SB, savo ruožtu, įeina į sąjunginį būrį. Taigi studentų būriams vadovauja komjaunimas, ir šis darbas yra viena svariausių komjaunuliškos veiklos sričių. Valdymo centralizacija reikalinga, nes Lietuvos studentai dirba ir namie, ir sąjunginėse respublikose, ir užsienyje. Į Lietuvą padirbėti taip pat atvažiuoja jaunimo iš svetur.

Būriai pradėdami formuoti dar žiemą, tuomet ir sutartys su pri-

imančiomis organizacijomis pasirašomos. Studentų būriai jau išskovojo autoritetą ir jiems jau nereikia ieškoti darbdavių — darbdaviai ieško studentų. Sutartis sudaro ir pasirašo patys studentai, ne visada turintys patyrimo; apsuksieji darbdaviai tuo ir naudojasi. Štai Palangos prekybos valdyba kasmet kviečiasi po pusę tūkstančio Kauno politechnikos instituto studentų. Kasmet žada geras sąlygas ir kasmet studentus apgyvendina nutriušusiose palapinėse be patogumų. Pagąsdinti, kad studentai daugiau nevažiuos, prekybos valdybos vadovai atsako, kad Palanga — sąjunginės reikšmės kurortas ir esą studentams „niekas to neleis“. Tačiau kas leidžia kasmet tokiomis sąlygomis apgyvendinti šimtus studentų?

O MOTINOS NERIMAUJA

Kiekvieną pavasarį fakultetų dekanatus, komjaunimo komitetus ir pačius rektorius atakuoja susirūpinusios mamos — ar tikrai „vaikui“ būtina važiuoti ir ar tikrai jam nieko nenutiks?

Ar būna nelaimių? Būna. Ir dažniausiai — dėl pačių studentų kaltės. Visuose būriuose privalomas „sausas įstatymas“ — be jokių išlygų; o štai pernai iš Stavropolio krašto pirmą laiką grįžo grupė Kauno politechnikos instituto, Klaipėdos politechnikumo, Vilniaus elektromechanikos technikumų studentų bei moksleivių — merginų, pašalintų iš būrių už girtavimą. SB taisyklė griežtos: jeigu studentas šalinamas iš būrio, tai jis paprastai nebetenka teisės būti ir studentu. Tai taikoma ne tik eiliniams. Telšiuose dirbusio Kauno politechnikos instituto studentų būrio komisaras, suorganizavęs išgertuves, nedelsiant buvo atleistas iš pareigų ir pašalintas iš būrio.

Per sezoną visu griežtumu nubaudžiama dvi-trys dešimtys neklauzadų. O SB uniforma kasmet apsiavelka dešimt tūkstančių studentų.

Kur kas daugiau gerų pavyzdžių.

Jau ir diplomą, ir paskyrimą į solidų mokslinį institutą turėjo universiteto absolventas Arvydas Buinevičius, o vis tiek išvažiavo „Kernavės“ būrio važu. Kauno politechnikos instituto aspirantas Petras Paškevičius tris „trečiuosius semestrus“ paeiliui dirbo Sibiro stotybose. Panevėžio medicinos mokyklos laborantė Alytė Panamariovienė septynias vasaras buvo būrio vade, šios mokyklos moksleivių profsąjungos komiteto pirmininkė Regina Kurpavičiūtė — penkias.

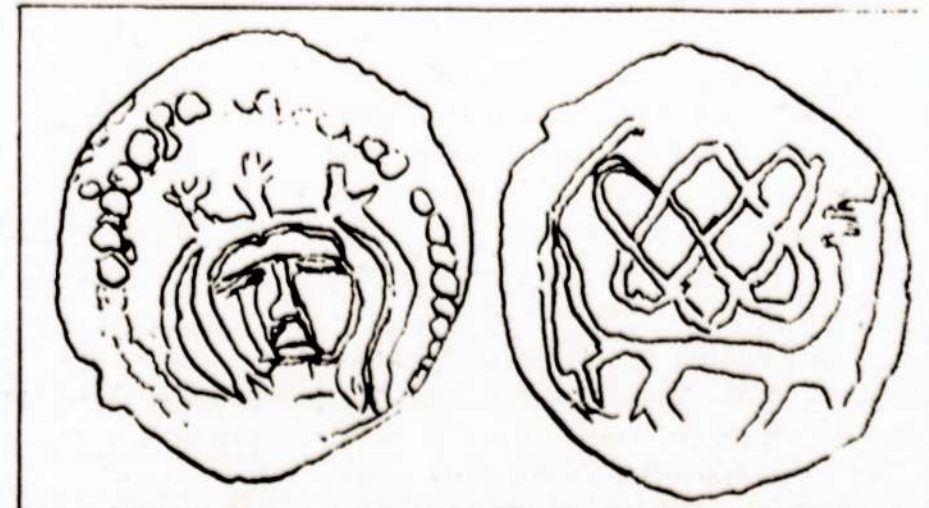
Snekos apie „pervargimus“ SB — blefas. Kiekvieną su studentų darbu bei poilsiu susijusį dokumentą pasirašo ne tik respublikos liaudies švietimo ministras H. Zabulis, bet ir sveikatos apsaugos ministras J. Platūkis. Leonas Daugėla

Išsiauklėjęs žmogus, kuris neišpila padažo ant staltiesės, o tas, kuris nepastebi, jei tai padaro kitas.

A. Čechovas

Jogailos Lietuvos grasis (1387 m.), rastas Narkunų p. akalnyje.

Jogailos Lietuvos pusgrasis (1387), rastas Utenoje.

Vilnius, 1988 m. rugšėjo 29 d.

Lietuvoje lopšeliuose vaikai neuždaryti tarp keturių sienų.

A. Gilio nuotraukoje; Kauno 66-ojo vaikų darželio-lopšelio auklėtinių pamokėklė gamtoje.

TĖVŲ DŽIAUGSMAS

Raseinių rajono „Atžalyno“ kolūkyje yra ne viena daugiavaikė, gražiai auginanti vaikus šeima. Viena didžiausių — Zofijos ir Petro Zemaičių.

— Kaip apsidėm, vyras dirbo prie statybų Prišmančių tarybiniam ūkyje, gyvenome valdiškame bute, bet norėjau savo. Atvažiuoju pas tėvus į „Atžalyno“ kolūkį.

— Vyras irgi dirbo prie statybų, iš manęs darbininkės nebuvo, — vaikas po vaiko. Auginu 10 vaikų.

— Dabar lengva: vaikai paaugę. Septyni eina į mokyklą. Vyriausias Arvydas studijuoja Kauno politechnikos institute.

— Vaikai nepadare gėdos, visi gerai mokosi ir man padeda. Išėinu, pareinu — valgyt padaryta. Taip skaniai. Ingrida gavo pirmūno pažymėjimą. Saulius mokosi Raseinių profesinėje technikos mokykloje. Visi mėgstame dainą, muziką. Dažnai koncertuojame, kviečia net į Raseinius, į mokyklos vakarus, — džiaugiasi Z. Zemaitienė.

Zemaičiai šeimos archyve saugo garbės raštus.

„Kur Jums betektų žemėje keliauti, ir sielai skaidrinti versmės ieškoti, grįžkite čia, kur auga uosiai šakoti.“

Tik čia užauga žmonės kaip uosiai. Raseinių 1-oji vidurinė mokykla dėkoja Jums už gausią ir tinkamą auklėjimą šeimai. 1985. 12.07“.

„Atžalyno“ kolūkio valdyba reiškia padėką už gerą ir pavyzdinę vaikų auklėjimą Zofijai ir Pranui Zemaičiams. 1986.V.15“.

Zofijai Zemaitienei suteiktas Motinos didvyrės vardas.

— Turiu lengvatų: nereikia mokėti už šieną, transportą (kolūkio transportas), už arų apdirbimą, kurą ir t. t. Socialinio aprūpinimo pažymėjimą turint, nereikia stovėti eilėse visose respublikos parduotuvėse.

— Gyvenam gerai. Vyras kolūkyje nemažai uždirba, nemažai pinigų gaunu už parduodamą valstybei pieną. Dabar ir pati po truputį dirbu. Ir laiko atlieka su vyrų pagroti. Jis irgi muzikantas. Vaikai padainuoja. Smagu auginti daug vaikų, — pasakoja Motina didvyre. Sofija Stanevičiūtė

TECHNIKOS ISTORIJOS KELRODIS

Siaulių svečiai dažnai paklausia, kokia miesto centre stovinčio bokšto paskirtis? Ir labai nustemba, kad šis architektūrinis miesto akcentas daugelį metų ėjo grynai technines pareigas — miesto vandentiekio bokštas. Kai Kauno Vytauto Didžiojo universiteto profesorius P. Morkūnas projektavo šį pusbokšto bokštą, tai ne galvot negalvojo, jog šiam statiniui lemta pergyventi karo audras. Negalėjo jis numatyti ir to, kad 1939 metais, kai imtas tobulinti Siaulių vandentiekis, 700 kubinių metrų bokšto talpos jau po poros dešimtmečių pasirodys per maža. Ir bokštas tam tikra prasme tapo simboliu. Kaip informavo vandentiekininkai, tokio bokšto pajėgumo Siauliams dabar ne pusvalandžiui neužtenka. Ką ir sakyti — miestas tapo pramonės centru. Siauliečiai didžiuojasi ir tuo, kad neseniai rekonstruota jų dviračių gamykla gamina geriausius šalyje dviračius vaikams ir paaugliams.

Tačiau žmonės nepanoro palikti senojo bokšto beglobiu: čia įsikūrė Vandentiekio muziejus. Ekspozicija pasakoja apie Siaulių vandentiekio istoriją — ikikariniais

metais, supažindina su įrengimais, kurie buvo naudojami, miestui augant, schemas ir maketai rodo, kaip dabar iš keturių vandenviečių miestas aprūpinamas vandeniu, nūnai jau tikrąja to žodžio prasme tampančiu „žydruoju aukšu“. Nuo vandens kokybės priklauso žmonių sveikata. Valdyti Siaulių vandentiekį dabar pasitelkti kompiuteriai, na, o panaudoto vandens apvalymui pastatyti mechaninio ir biologinio valymo įrenginiai. Nors problemų dar ir šiandien nemažai. Miesto odininkai vis dar teršia vienintelį upelį, esantį Siaulių teritorijoje. Ši vandens arterija, deja, laikoma viena labiausiai teršiamų respublikoje. Tačiau perspektyva rodo, kad ir Kulpės upeliui lemta atgimti.

Prie muziejaus įrengta miesto vandentiekio ir kanalizacijos valdybos techninė biblioteka su skaitykle, svetainė, kur vyksta ne tik specialistų susijimai, bet netgi poezijos vakarai, susitikimai su aktorais, mokslininkais.

Jonas Petrukonis

Skurdas — žaliava dvasinės gerovės pramonei.

Vieniems parduodam, kitiems dovanojam

„Vagos“ leidykla dar nespėjo išleisti Maironio Raštų tritomio, o štai Jurgis Mileška rašo: „Čekijai siunčiu už Maironį. Esu smagiai nusiteikęs vien todėl, kad kasdien reikės laukti Maironio iš Lietuvos“.

Galima pastebėti, kad Maironis ne kitokis ir kitur, kur tik jo kūryba bebūtų išleista. Tačiau šiam pašnekiesi paskatino kiti laišškai. Tiesa, nesakau, kad jie gausūs, bet užtat reikia, kad tokių jų visai nebūtų. O tai reikėtų ir kitą dalyką, būtent, kad visi užsienio lietuviai — PAGALIAU! — taigi, pagaliau sužinotų, kaip gauti savo šalyje Lietuvos leidyklų išleistas knygas.

O dabar vėl cituoju: „Mes norėtume turėti Jono Mikelinio „Kur lygūs laukai“ ir Vandos Zaborskaitės „Maironį“.“

Kita ištraukėlė iš Petro Mončio laiško:

„Lietuvoje esate išleidę albumą „Lietuvos bažnyčios“. Teko jį matyti pas kai kuriuos mūsų „amerikonus“, bet man maloniau būtų, kad aš jį pats turėčiau“.

Šie laišukai adresuoti kultūrinių ryšių su tautiečiais užsienyje „Tėviškės“ draugijai. Vadinas, vien dėl to galima įtarti, kad jų autoriai numano, nujaučia, kur to Lietuvoje reikia ieškoti:

Vilnius, (232600)
Tilto skersgatvis 8/2
„Tėviškės“ draugija

Tačiau iš užsienio sugrįžę žmonės neretai pareiškia ir štai ką; nemanykite, broliai ir sesės, kad pakrikę po pasaulį tautiečiai gerai mus žino. Štai nori žmogus gauti Vilniaus albumą, o kur kreiptis, ko prašyti — nežino. Pas gimines? Bet ir anie tik delnais suploja — išpirkta. Nėra. Ir, esą, tokie pasireiškimai lietuviškoje išeivijos visuomenėje ne taip reti.

Nesakau, kad mes, „Tėviškėje“, kur visuomet pasirūpinama tam tikru kiekiu knygų užsienio lietuviams, visais atvejais galėtume pagelbėti. Ir mes dėl daugelio knygų, ypač išleistų kiek anksčiau — irgi sakome: neturime jų, mielieji. Jau išpardavėme arba išdovanojome. Palaukim, kol išeis kitos jų laidos...

Bet vis tik reikia pasakyti, kad dažnokai esame turtingesni už knygynus. Ir kai jų sandėliuose jau tuščia, pas mus dar ne. Žinoma, tik todėl, kad mūsų knygos skirtos ir saugomos būtent tik išeivijos lietuviškai visuomenei. Pabandykite, sakysime, surasti knygynuose Jono Aisčio poezijos rinktinę „Katarsis“. Nerasite. Vos spėjusi pasirodyti, dingo pradingo iš ten ir lyg nebūtų. O vėl „Tėviškės“ draugijoje vis tik ją dar turime. Per valandą-kitą bus iš knygynų išpirkti Maironio Raštų tritomio paskutiniai du tomai. O mes saugosim. Dėl jusų. Ir jeigu pageidaujate — labai prašom! Žodžiu, jeigu „Tėviškė“ ir ne viską turi, tai dėl savo tautiečių išeivijoje turi daugiau, negu kiti.

Na, o dabar, mieli tautiečiai, atleiskite man už nekuklų klausimėlį. Sakykite, AR JUS LABAI NETURTINGI?

Jeigu neturtingi, tai „Tėviškė“ neatsisakys padovanoti jums reikalingų knygų. Bet, žinoma, ji mieliau jas parduoda. Už čekius. Žodžiu, pajautė dolerio ar kitokio pinigėlio kvapą. Ir čekis, atsiųstas „Tėviškės“ adresu, pasirodo, kad jau kapitalizmu nekvepia. Beje, „Tėviškėje“ parduodamų knygų sąrašas ir jų kainos buvo paskelbtos savaitraštyje „Gimtas kraštas“, o vėliau tokie sąrašai išsiuntinėti atskirai „Gimtojo krašto“ prenumeratoriams... Atrodytų, kad ieškantiems, neabejingiems Lietuvos knygai žmonėms šie dalykai turėtų būti žinomi. Štai eilinis „Tėviškėi“ atsiųstas laiškas su tokia atžyma ant voko: „LIETUVIŠKA KNYGA — PASTU“. Belieka jį tik perduoti Ritai Jonikienei, besirūpinančiai knygų išsiuntimu. Voke — nedidelis raštelis, kur išvardintos keturios knygos: Vytauto Petkevičiaus „Paskutinis atgailos amžius“, Vinco Mykoliaičio-Putino „Altorių šešėly“, Antano Tatarės „Pamokslai išminties ir teisybės“ ir Justino Marcinkevičiaus „Mindaugas. Mažvydas. Katedra“.

Kiek didesni negu raštelis pinigai. Bendra šių knygų kaina — 16 dolerių.

Pasakysite, kad, esą, paštas už aciu nedirba, ir todėl Amerikoje ar kitoj šalyje gyvenančiam žmogui knygų įsigijimas atsiesis brangiau.

Taip, paštas už aciu nedirba, tačiau knygų persiuntimo išlaidas padengia „Tėviškės“ draugija. Lygiai tas pats pasakytina ir apie muzikos, dainų plokšteles. Tik tą kart laiško vokas pažymimas užrašo: „LIETUVIŠKA PLOKŠTELĖ — PASTU“.

Esamų „Tėviškėje“ plokštelių sąrašas taip pat išsiuntinėtas „Gimtojo krašto“ prenumeratorių adresais. Tokios informacijos tautiečiai susilauks ir ateityje.

Taigi, tikiuosi, kad mane supratote ir ateityje nusipirkti knygų paieškosite ir „Tėviškės“ draugijoje — Maironio raštų tritomį, Donelaičio „Metus“ lietuvių ir anglų kalbomis, „Lietuvos TSR istorijos“ dvitomio pirmąją knygą, Juozo Požeros „Žuvys nepažįsta savo vaikų“...

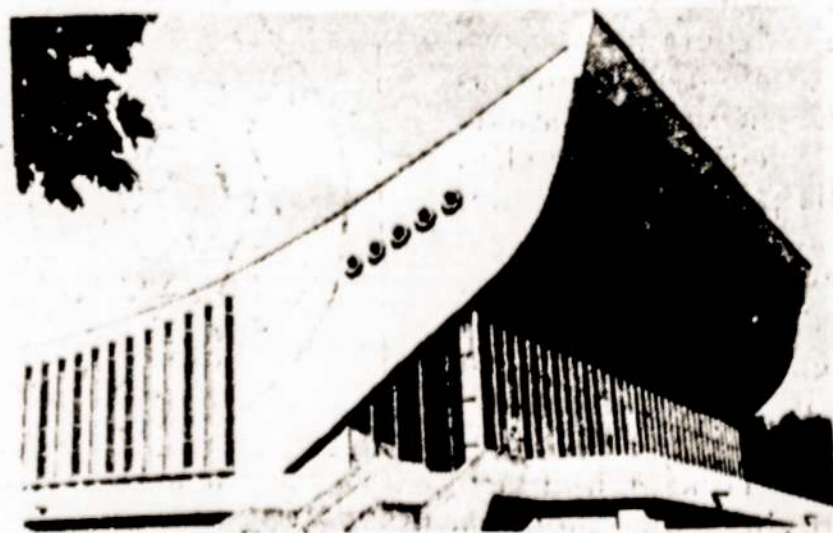
Bet ne. Visą išvardinti sunkoka, todėl reikia gauti jų sąrašus.

Ar mes juos pasiūstume, jeigu paprašytumėte?

Taip. Būtinai. Yra pasilikęs nemažas jų pluoštas. Žodžiu, jų turime, ir kam prireiktų — visuomet prašom!

Ir štai dar vienas dalykas. Lotynų Amerikos šalių lietuviams siunčiame knygas bei plokšteles be užmokesčio. Tai dėl tos priežasties, kad tik retesnis iš ten gyvenančių tautiečių gali sau leisti tokią prabangą — pirkti knygas ar muzikos plokšteles. Trumpiau kalbant, stengiamės būti sąžiningi ir elgiamės atsižvelgdami į mūsų tautiečių pragyvenimo lygį: vieniems parduodame, kitiems padovanojame...

Pranas Karlonas

Vilniaus sporto rūmai.

MUZIEJUS DVIRAČIUI

Siauliai, Vilniaus gatvė Nr. 139. Šį adresą, drįstu tvirtinti, žino kiekvienas šiaulietis. Mat čia yra įsikūręs Šiaulių dviračių muziejus. Gegužės 26-ąją jam sukako treji metai. Tačiau muziejus per šį neilgą laiką spėjo pelnyti pasitikėjimą.

...Muziejaus ekspozicijos apžiūrą pradėjau nuo trečiojo aukšto — nuo dviračio atsiradimo istorijos. Štai neįprastų formų medinis „dviratis“ — toks jis nepanašus į šiandieninius! Tai pagal išradėjo K. Dreiso brėžinius pagamintas modelis. Greta — įžymusis praėjusio šimtmečio dviratis „Voras“. Taip buvo pramintas todėl, kad pirmojo jo rato skersmuo yra pusantro metro, o užpakalinio — tik 30 centimetrų. Vazinėti tokiu dviračiu būdavo net pavojinga. Nuo palyginti nedidelio nelygumo priekinis ratas smarkiai pakrypdavo ir dviratininkas krisdavo iš aukštai įtaisyto balnelio. Pirmieji dviračiai Lietuvoje pasirodė praėjusio amžiaus pabaigoje. Tačiau nemanysite, kad Lietuvoje nebuvo nagingų meistrų, kuriems nebūtų niežėję rankos patiems pasidaryti dviratį. Prisiminkime, kad ir Alyžą iš žinomo liaudies rašytojo Juozo Baltušio romano „Parduotos vasaros“. Tačiau tai gal buvo, o gal ir nebuvo. Bet štai muziejaus salėje stovi „gyvas“ toks eksponatas. Tai Pakruojo apylinkėse esančio Aleknaičių kaimo kalvio Kazimiero Šuopio pagamintas dviratis. Ratai — iš medžio, apkaustyti geležimi. Deja, dviratis turi rimtą konstrukcinį trūkumą: labai trumpos pedalų švaistyklės, todėl sunku minti pedalus.

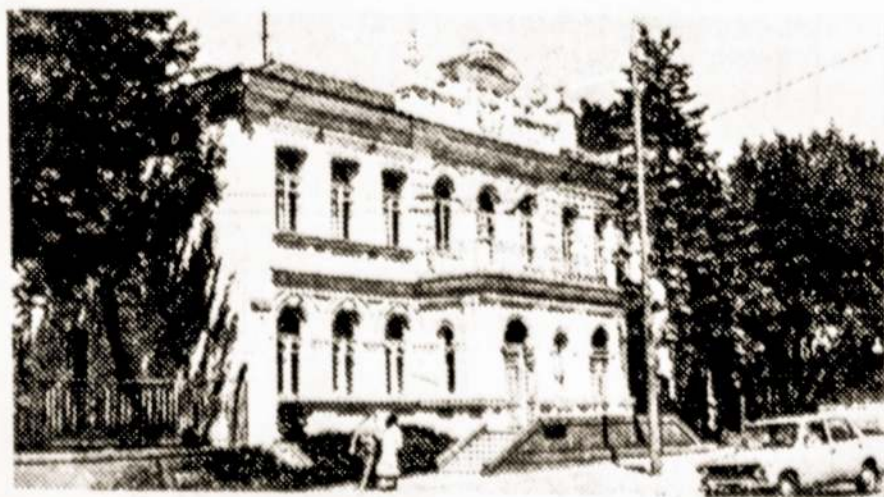
Buržuazinėje Lietuvoje dviračiai nebuvo gaminami. Jie būdavo įsivežami iš Vokietijos, Anglijos, Prancūzijos. Kainuodavo nepigiai: 200—300 litų. O tai — metinė berno alga.

Antrame muziejaus aukšte — tarybinių bei daugelio užsienio pasaulio dviračių pavyzdžiai. Vaikiški, paaugliams, dviračiai suaugusiems ir invalidams — sunku visus ir išvardinti.

Pirmuosius dviračius Šiauliuose įmonė pagamino 1951-aisiais. Per tą laiką jų pagaminta ne vienas milijonas. Daug kas iš dabartinių suaugusių išmoko važinėti dviračiu garsiaisiais „ereliukais“ ir „kregždutėmis“. Dabar juos pakeitė naujesni, patogesni ir modernesni dviračiai. Suaugusiems siūlomi universalūs dviračiai „Dubysa“ ir „Rambynas“. Pastarasis, beje, yra patogus tuo, kad yra sudedamas — lengvai telpa į automobilio saloną ir bagažinę.

Muziejuje — ir gausi nuotraukų ekspozicija, pasakojanti apie tai, kaip kasmet, gegužės 26 d., šiauliečiai švenčia „Dviračių šventę“. Vyksta įvairiausio amžiaus žmonių — nuo darželinukų iki suaugusių — dviračių varžybos, savo kūrinius demonstruoja velomobilų konstruktoriai, atvežę savo kūrinius į Šiaulius iš visos Tarybų Sąjungos.

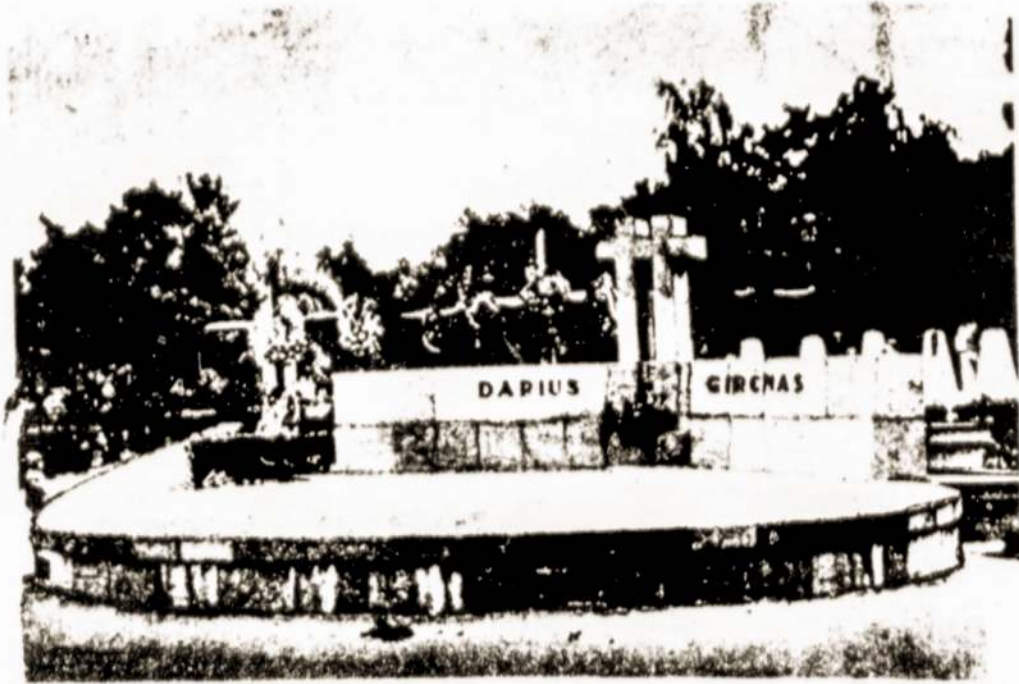
Rokas Tamnys

Vilniuje, Antakalnio g. Nr. 2, atidarytas Lietuvos sostinėje gyvenusiųjų rašytojų memorialinis muziejus. Jame eksponuojami rankraščiai ir laiškai, knygos bei fotografijos, rašomosios mašinėlis ir plunksnakočiai, tarybiniai pažymėjimai ir buitinieji reikmenys...

Nuotraukoje: Muziejaus rūmai.

8

Dariaus ir Girėno Mauzoliejus Kaune.

Kooperatininkai dirba „Hiltono“ pavyzdžiu

„Hiltono“ viešbučių tinklas, išsikeriojęs po visą pasaulį, bene geriausiai žinomas kiekvienam keliautojui. „Hiltono“ firminis ženklas — garantuoja puikų servisą, komfortą, gerą virtuvę. Tokiu pat principu savo reputacija rūpinasi Vilniaus verslininkai, įkūrę Lietuvos sostinėje kooperatinį viešbutį. Nūnai jis gali pasiūlyti nakvynę ir nė kiek ne blogesnę aptarnavimą, beje, žemesnėmis kainomis nei „Hiltonas“, penkiems šimtams Vilniaus svečių. Paslaugos čia teikiamos kuo įvairiausias: nuo rytinio kavos puodelio ir videoaparatus nuomos iki auklės vaikams pagloboti ir gydytojo, kuris jus apžiūrės bei suteiks pagalbą bet kuriuo metu.

Per kelis aktyvios veiklos mėnesius Vilniaus kooperatinis viešbutis jau priėmė 10 tūkstančių klientų. Sėkmės paskatinti, kooperatininkai nutarė plėsti savo tinklą respublikoje. Kaune, Klaipėdoje, Trakuose, Birštone, Palangoje įsikūrė vilniškiai filialai. Tačiau ir to pasirodė maža. Po kelis šimtus vietų turintys filialai įsikūrė Maskvoje ir Leningrade. Jais iš pradžių daugiausia naudojos Lietuvos piliečiai, vykstantys į komandiruotes, keliaujantys pasizmonėti. Netrukus vilniečiai gavo seriją viliojančių pasiūlymų pasidalinti savo patirtimi ir kurti filialus kituose TSRS miestuose, kur beveik visur aštri viešbučių problema. Per trumpą laiką Vilniaus kooperatinio viešbučio filialų biurais ėmė veikti Gorkyje, Novosibirske, Toljatyje, Jakutske. O atstovai, užsakantys vietas ir garantuojantys aptarnavimą, jau dirba dešimtyse šalies miestų. Pats tolimiausias kooperatininkų „konsulatas“ — Magadane, kuris iš Lietuvos pasiekiamas tik per tokį pat skridimo laiką kaip ir JAV.

Respublikos vyriausybė, atidžiai stebinti kooperatininkų veiklą ir skatinanti visus teigiamus poslinkius šioje srityje, Vilniaus viešbučių industrijos verslininkams davė leidimą, apie kurį prieš metus niekas dar nė pasvajoti negalėjo — priiminti užsienio piliečius. „Inturistas“ neteko savo monopolijos. Maža to — atšilus tarpautiniams santykiams, atidarius sienas, svečių iš užsienio srautas

keleriopai išaugo, ir Vilniaus „Inturisto“ skyrius nebesusidoroja su atvykstančiųjų antplūdžiu. Jis pats kreipėsi pagalbos į kooperatininkus ir sudaro su jais sutartį Vilniuje, Palangoje, Kaune, Trakuose, Klaipėdoje nuomoti šimtą vietų užsieniečiams. Tad Vilniaus kooperatininkai valstybiniame banke atidarė savo valiutinę sąskaitą. Pirmieji Vilniaus kooperatinio viešbučio svečiai su užsienio pasais — prancūzų firmų specialistai, dalyvaujantys „Lelijos“ gamybinio susivienijimo rekonstrukcijoje ir derinantys tose firmose nupirktus įrengimus. Vietas kooperatiniam viešbutyje jau užsisakė Vakarų Vokietijos, Lenkijos, Bulgarijos piliečiai, greitai laiku atvyksiantys į Lietuvą.

Prie viešbučio įsikūrė dizainerių biuras, kuris ne tik tvarko visą savo reklamą, atlieka ir kolegu iš visų šalies miestų užsakyimus.

Neseniai gauti pasiūlymai kurti Vilniaus kooperatinio viešbučio filialus Kryme, Odesoje, Rostove.

Viktoras Armalis

Meilė kaip užklydęs spiečius ant plikos šakos: arba sulauki medaus, arba sugeltas pabėgi.

Oratorius profesionalas žino mažiau, negu jis pasako.

Eugene, Oregon

Rugpjūčio 19 d. čia mirė ilgametė „Vilnies“ skaitytoja Uršulė Daugirdienė Daugirdas, sulaukusi 92 metų. Velionė giliame nuliūdime paliko sūnų Joseph Daugirdą ir dukrą Joan Daugirdą, anūkus, proanūkus ir du propoproanūkus.

Uršulė Daugirdas buvo gimusi Lietuvoje 1898 metų birželio 2 d. Atvykusi į Ameriką dar paauglė, po kiek laiko susipažino su Jonu Daugirdu ir 1916 metais sukūrė šeimyninį gyvenimą. Jonas Daugirdas ją našle paliko 1986-aisiais metais. Abiejų prisiminimą savo širdyse ilgai nešiosis artimieji, draugai bei pažįstami.

GRĮŽO PATENKINTA

Neseniai iš viešnagės Lietuvoje grįžo buvusi brooklynietė, pažangiosios spaudos rėmėja Maria (Wilson) Zeakas. Per du mėnesius viešėjimo aplankė gimines, susitiko su draugais, pavažinėjo po visą Lietuvą. Nebuvo nuvykus tik į Palangą, nes papludimys buvo uždarytas dėl taršos taip, kaip dažnai esti ir Amerikoje. Maria papasakojo, kad oras Lietuvoje pasitaikė labai gražus. Siemet derliai Lietuvoje džiuginantys, ypač gerai užderėjo vaisiai.

Kaip visuomet, taip ir šį kartą jai labai daug padėjusios Eidukaitytės, ko ji niekad nepamirš. N.V.

SUSIRINKIMAS FOX UPĖS PAKRANTEJE

Retai būna, kad organizacijos narių cilingai susirinkimai vykty po atviru dangumi. LDS Monarchs kuopos nariai tokį susirinkimą turėjo rugsėjo 11 dieną Elgine, Fox upės pakrantėje, Agnes Bauer gražioje gyvenvietėje.

Susirinkime dalyvavo beveik 30 kuopos narių. Po susirinkimo rutinos vyko savotiškas piknikas pasivaikšinti su atsivežtais iš namų patiekalais. Diena pasitaikė ideali pabuvoti gamtoje, pasivaikščioti upės krantais, pasigaivinti tyru oru žalumoje bei medžių pavėsiuose. Julius

ATNAUJINO 12 PRENUMERATŲ

Jonas Pateckas yra uolus lankytojas gulinčios ligonės patalje Julijos Marazienės. Tomis progomis nemaža jai padeda, ko ji pati negali atlikti.

Nežiūrint, kad Julija Marazienė yra rimta ligonė, bet savo giminių bei draugų ir pažįstamų Lietuvoje nepamiršta. Šiomis dienomis per J. Patecką jiems atnaujino net dvylika „Vilnies“ prenumeratų.

Didelis ačiū jai, taip pat ir J. Pateckui už kooperavimą prenumeratams atnaujinti. Be to, geriausi linkėjimai Julijai krovoti su liga ir išeiti šioje kovoje laimėtoja. „Vilnies“ kolektyvas laukia jos grįžtant į darbą. Adm.

PASIGENDAME FLORIDIEČIŲ

Beveik per visą vasarą „Vilnyje“ nebuvo girdėti apie draugus bei pažįstamus floridiečius, ypač gyvenančius St. Petersburg. Žiemos metu, kai iš šaltųjų kraštų pradeda į ten vykti turistai, kaip įprasta vadinti — „sniego paukšteliai“, judėjimas, vykstantis pensininkų klube, laikraštyje vietos korespondentės esti aprašomas plačiau, bet dabar, vasaros metu, tarsi viskas ten paralyžuota, tarsi draugai bei pažįstami išnyko. O taip norėtusi apie juos girdėti, kaip jie gyvena, kaip kuriam sekasi bei nesiseka, sveiki ar serga, kaip leidžia senas dienas.

Vartojantys plunksną subruskite, mes čia pasilikę šaltuose kraštuose norime žinoti, kaip ten jums visiems gyvenasi. Vilnietis

LAISKAI IR PARAMA

Iš Waterbury, Conn., M. Svinkūnienė, atnaujindama kelius skaitytojams prenumeratas „Vilniai“ atsiuntė ir \$100 prisiminimui mirusio jos mylimo gyvenimo draugo Juozo Svinkūno. Adm.

Gerb. J. Urbikai:

Čia prisiuočių prenumeratos atnaujinimui \$15 ir \$35 laikraščiai auka, viso \$50. Nežinau, ar šis mano čekis praeis. Rašydamas padariau klaidą. Jeigu nepraeis, gražink, pasiusiu kitą. A. Gabrys Florida

Gerb. Redakcijos darbuotojai:

Siunčiu už taip man mielo laikraščio vienu metu prenumeratą, o likutis kita tiek — laikraščiai parama. Linkiu „Vilniai“ ilgiausių metų. Marija Prečilionė Coldwater, Mich.

Jei kvailiai būtų retenybė kaip deimantai, juos galėtume eksportuoti.

Vilnis, 1988 m. rugsėjo 29 d.